Է. ՏԱՐԻ 1834 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 17 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 – Հ. Տ. 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 – Ն. Տ. 7 ՄԱՐՏ 1890 – ՀԻՃՐ. 15 ՐԷՃԷՊ 1307 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
Առ Խմբագրութիւն «Արեւելք» օրագրի
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه غلطه ده نورادونكيان خانده آرهولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆԱԳԻՆ			ԻՆ
Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան		160
»	»	Վեցամսեայ	80
»	»	Եռամսեայ	40
Գաւառաց	»	Տարեկան	200
»	»	Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներէ տարեկան ֆրանք			56
»	»	վեցամսեայ	28

Խմբագրութեան ղրկուած յօդուածներ չեն դարձուիր. Ծանուցումներու վրայ և խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ յօդուած

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ-ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐ
ԱՆԴՐԱՇԻ ԿՈՄՍԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Գ.

Յիշենք դէպք մ'եւս որ ցոյց տար Անդրաշի կոմսին ազգասիրութիւնն. Աւստրիական-հունգարական երկեակ գրութիւնն, որուն Անդրաշի հաւանած էր, գոհ չէր ըներ շատ մը Մաճառ հայրենասէրներ, ինչպէս ցայսօր կան ծայրայեղ Մաճառներ որք բացարձակ անկախութիւն կը պահանջեն. Օր մը, Անդրաշիի հունգարական նախարարապետութեան օրով, արմատական երեսփոխանք առաջարկ մատուցին Խորհրդարանին, պահանջելով որ թոշակներ կապուին 1848ի պատերազմին մէջ ինկած Մաճառաց այրիներուն. Անդրաշի հակառակեցաւ, որովհետեւ այն պատերազմիկներուն ապստամբի աչքով կը նայէր կայսերական իշխանութիւնն. Արմատականք ծանր խօսքեր ըրին նախարարապետին դէմ. Եւ ահա յանկարծ, ընդմիջելով իր հակառակորդներ, Անդրաշի աղաղակեց. «Այո՛, իբրեւ նախարարապետ հարկադրեալ եմ ձեր առաջարկը մերժել,՝ բայց իբրեւ հայրենասէր՝ համամիտ եմ ձեզ. Ես ալ կ'առաջարկեմ որ ազգային հանգանակութիւն մը բանաք ի նպաստ այդ այրիներուն, և ցուցակին գլուխը կ'ստորագրեմ 10,000 ֆիորին». Հարիւր հազարաւոր նուէր մը երբեք մարդու մը չէր տուած այնչափ մեծ ժողովրդականութիւն որչափ Անդրաշիի այս պարզ յայտարարութիւն տուաւ իրեն. Աւելորդ է յարել թէ այս կերպիւ սկսեալ հանգանակութիւնը մեծապէս արդիւնաւորեցաւ.

* *

1870-71ի ֆրանքօ-գերման պատերազմը վճռական փոփոխութիւն բերաւ Անդրաշի կոմսին. Այն ժամանակ Աւստրիօ-Հունգարիոյ նախարարապետ և արտաքին գործոց նախարար էր Պէօյսթ կոմս, որ իբրեւ Սաքսոնիոյ նախարարապետ Պիզմարք իշխանի հակառակորդ հանդիսացած ըլլալով, Սատովայէն ետքն ալ իբրեւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ նախարարապետ հակապիզմարքեան զգացում մը կը պահէր. Պէօյսթ Բրուսիոյ դէմ Ֆրանսայի կողմը կը հակէր. Կը խորհէր որ եթէ Բրուսիա յաղթուէր և երկրորդ կարգի Տէրութեան մը դիրք իջնէր, Հապսպուրկեան Տէրութիւնը պիտի գտնէր իր վաղեմի դիրք իբրեւ առաջնակարգ գերման Տէրութիւն. Բայց Անդրաշի ալ կը խորհէր որ եթէ Հապսպուրկեան Տէրութիւնն անգամ մ'եւս գերման Տէրութիւն լինէր, Գերմանութեան ոյժ պիտի տար՝ Գերմանութենէն ոյժ առնլով, և Հունգարիա Տէրութեան գերման տարրաց իշխանութեան պիտի ենթարկուէր վերստին. Անդրաշի կը մտածէր նաեւ թէ Պէօյսթի յատակագիծն ի վերջոյ Աւստրիոյ կործանման պատճառ պիտի լինէր. որովհետեւ Գերմանք անշուշտ պիտի ատէին Հապսպուրկեան Տէրութիւնն՝ զԲրուսիա ֆրանսական օգնութեամբ նուաճելուն համար, և այս ատելութեան հետեւանքն ի հարկէ պիտի տուժէր Տէրութիւնը. Բաց աստի, Սատովայի պարտութենէն ի վեր Աւստրիա պատերազմի պատրաստուած չէր կատարելապէս, և հաւանական էր որ նորէն յաղթուէր Բրուսիայէն, եւ յայնժամ Տէրութիւնն իսկ կը քայքայուէր. Հետեւապէս, Անդրաշի իւր ֆրանսասէր ազգակիցներն համոզեց չէզոքութեան, որով Պէօյսթ չկրցաւ միջամտել ֆրանքօ-գերման պատերազմին, և ֆրանսական բանակաց շուտափոյթ անակնկալ խորտակումը ցոյց տուաւ թէ Անդրաշի Պէօյսթէ աւելի հեռատես քաղաքագէտ մ'էր. Աւստրիա-Հունգարիա չէզոք մնաց մինչեւ վերջը. Գերմանական նոր կայսրութիւնն հռչակեցաւ, և աւստրիական Արքունեաց կողմէ ճանչցուեցաւ, թէեւ դառնակսկիծ դժկամակութեամբ, և Պէօյսթ հարկադրեցաւ հրաժարիլ, քանի որ քաղաքական կացութեան հիմնական փոփոխումն Աւստրիոյ վրայ հարկ կը դնէր բարեկամաբար վարուիլ գերմանական նորահաստատ գերակշիռ Տէրութեան հետ.

* *

Անդրաշի անուանեցաւ նախարարապետ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, կէտ նպատակի դնելով Գերմանիոյ հետ այնպիսի կապ մը հաստատել որ բանով մը չխախտի. Պիզմարք զՌուսիա եւս ընկեր առնուլ կ'ուզէր, և ֆրանքօ-գերման պատերազմին յաջորդող երեք տարւոց միջոցին Վիլհէլմ Ա., Ֆրանձ Եօզէֆ և Ալեքսանդր Բ. կայսերաց միջեւ այցելութիւնք փոխանակեցան. Անդրաշի, իբրեւ Մաճառ որ չէր կրնար մոռնալ 1848ի արիւնաշատ դէպքերն, ի սրտէ փափաքող չէր ռուսական նիզակակցութեան, բայց Պիզմարքի քաղաքականութեան բոլորովին հակառակ ուղղութիւն մը հետեւիլն ալ խոհեմութիւն չէր համարեր. Մինչ Ալեքսանդր Բ. անկեղծութեան ամեն յայտարար նշաններով խաղաղասէր բարեկամական հաւաստիք կուտար, իւր դիւանագէտք կարի գործօն կը գտնուէին Պալքանեան երկրաց մէջ, և երբ Անդրաշի մտահոգութիւն յայտնէր, Պիզմարք կը հանգստացնէր զնա՝ ըսելով թէ Ռուսիա մէկ օրէն միւսը չէր կրնար հրաժարիլ իւր պատմական դերէն ու սովորութիւններէն. 1875 ին Պիզմարք կը կարծէր թէ Ֆրանսայի կողմն ուզածն ընելու համար կրնար ռուսական չէզոքութեան վստահիլ. Ռուսիա Արեւելից կողմէ մեծապէս զբաղեալ կը գտնուէր, և Պիզմարք կը համոզէր զԱնդրաշի թէ ինք ալ փոխարինութիւն մը կրնար ձեռք բերել ուզած կողմէն. Եւ ահա՛ Պերլինի լրագրոյ մը հակաֆրանսական կծու մէկ յօդուածն իմացուց աշխարհի թէ ֆրանքօ-գերմանական նոր պատերազմ մը մօտալուտ է.

* *

Պիզմարք սխալ հաշուած էր այս անգամ. 1870ի դէպքերէն խրատեալ, Ֆրանսացիք յանկարծակիի չեկան 1875ին, և լարուած թակարդէն զգուշացան. Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Տըքազ դուքսն ամեն բանի տեղեակ էր, և ի Պերլին պատրաստուող անակնկալ հարուածին դէմ Ռուսիոյ հետ խորհրդակցութեամբ զգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնուր. Հանրապետութիւնը դիմեց առ Ալեքսանդր Բ., որ վայրկեան մը չվարանելով միջամտեց ազդուապէս. Կորչաքով իշխանի միջոցաւ ծանուցանել տուաւ Պիզմարք իշխանին թէ Ռուսիա Ֆրանսայի հետ անշուշտ պիտի նիզակակցի Գերմանիոյ կողմէ փայրապար ուղղեալ ամեն յարձակման դէմ, և բաց աստի Ալեքսանդր Բ. կայսր անձնապէս ազդու դիմում մ'ըրաւ Գերմանիոյ կայսեր՝ պարտ դնելով նորա վրայ որ չարաչարապէս արդար պատերազմի մը մէջ ստացած փառքն՝ երկիւղի կամ փառասիրութեան բերմամբ նոր և անիրաւ պատերազմի մը ձեռնարկելով. Վիլհէլմ Ա. զգածուեցաւ Ռուսիոյ կայսեր յայտարարութենէն, և հաստատ խօսք առաւ Երկաթեայ Նախարարապետէն թէ ցորչափ ինք (Վիլհէլմ Ա.) ապրի, Ֆրանսայի դէմ անհարկի պատերազմ մը յառաջ բերել պիտի զգուշանայ, ինչպէս որ ալ եղաւ. Պիզմարք չառնեղացաւ. Կ'երեւի թէ ամեն բան պատրաստ էր՝ Ֆրանսայի վրայ յարձակելով ջախջախիչ հարուած մը տալու համար, ժամանակ չթողլով որ Ֆրանսա ն'ւս առաւել վերակազմուելու միջոց գտնէր.

Անդրաշի մեծապէս գոհ մնաց այս արկածէն. որովհետեւ Ռուսիոյ միջամտութիւնը ցոյց տուաւ Գերմանիոյ թէ ապագայ խնդրոց մէջ պէտք է իւր վստահութիւնն Աւստրիոյ վրայ դնէ. Անդրաշի հասկցուց թէ ո՛րչափ աննպաստ կացութեան մը մէջ պիտի գտնուէր Գերմանիա եթէ Ֆրանսա և Ռուսիա նիզակակցելով յարձակին Գերմանիոյ վրայ և Աւստրիա չէզոք մնար. Պիզմարք իմացաւ թէ Աւստրիոյ նիզակակցութիւնը մեծ պէտք մ'էր, և Անդրաշիի ուզածն ալ այս էր, —Գերմանիան բաժնել Ռուսիայէն և Աւստրիոյ հետ միացնել. Բայց այս քաղաքականութիւն առաւելապէս հաստատեցաւ վերջին ռուսօ-թուրք պատերազմէն ի վեր.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ներքին գործոց նախարար Գ. Քօնսթանի հրաժարման վրայ հանրապետական լրագրաց տուած տեղեկութեան նայելով, թէեւ հանրային զանազան խնդրոց վրայ անհամաձայնութիւն կար Գ. Քօնսթանի և իւր պաշտօնակցաց ոմանց միջեւ, բայց իւր հրաժարման պատճառը դիպուածական խնդիր մ'եղաւ. Վճռաջինջ Ատեանի նախագահին անուանման խնդիր կար նախարարաց խորհրդին առջեւ. Գ. Պարպիէ ծերութեան պատճառաւ հանգստեան կոչուած էր. Ընտրելի էին երկու դատաւորներ և երկու քաղաքական մարդիկ որք երբեմն դատական նախարար եղած են. Սկզբունքի խնդիր մը կար. Վճռաջինջ Ատենի նոր նախագահն այս երկու կարգերէն որո՞ն պէտք էր պատկանէր. Գ. Քօնսթան կ'ըսէր թէ բարւոք ծառայութեամբ արժանիք ստացած դատաւորք պէտք է կոչուին Վճռաջինջ Ատենի նախագահութեան, ի վարձատրութիւն իրենց երկարամեայ ծառայութեան. Բայց երեքի դէմ վեց նախարարք որոշեցին որ դատական փորձառութիւն ունեցող քաղաքական մարդ մը նախամեծար է. Նոյն մեծամասնութիւնն որոշեց նաեւ որ Ծերակոյտի անդամ և դատական նախկին նախարար Գ. Մազօ կոչուի յայս պաշտօն. Գ. Թիռառ և Գ. Քօնսթան քով քովի նստած էին. Երբ այս որոշումն տրուեցաւ, իրարու հետ քիչ մը ոգեւոր հալ ձեւով կարճ խօսակցութիւն մ'ունեցան. Գ. Թիռառ ձայնը բարձրացնելով ըսաւ. «Գիտեմ որ այս անուանման պատճառաւ պիտի քննադատեն զմեզ».

Գ. Քօնսթան պատասխանեց. — «Կը յուսամ».

Գ. Թիռառ խստիւ պատասխանեց առ Գ. Քօնսթան. «Այո՛, հաւանօրէն ա՛ն պատճառաւ որ դուք ևս պիտի նպաստէք այդ բանին,» (Նախարարութեան քննադատման).

Գ. Քօնսթան չհանդուրժեց այս կծու դիտողութեան, յայտարարեց թէ իրեն այլ ևս անկարելի է պաշտօն վարել, և գլխարկն առնլով և Գ. Քառնոյի ձեռքը սեղմելով մեկնեցաւ, չմոռնալով Հանրապետութեան Նախագահին յորդորանաց.

Գ. Թիռառ ևս յայտարարեց թէ կը հրաժարի, բայց Գ. Քառնօ պահանջեց որ շարունակէ պաշտօնն.

Որչափ կարեւոր դեր մը կատարած էր Գ. Քօնսթան իբրեւ նախարար, նոյնչափ աւելի զարմանք պատճառեց իւր այս յանկարծակի հրաժարումն.

Կ'ըսուի թէ Գ. Թիռառ Գ. Մազոյի անուանման վրայ պնդած է որովհետեւ անոր Ծերակոյտէ հրաժարմամբ տեղ պիտի բացուի Գ. Քառնոյի փեսային՝ Ծերակոյտի անդամութեան կոչուելու համար. Բայց Գ. Մազոյի մեծ արժանիքն ևս չուրացուիր, և իւր անուանումը Դատական Օրէնքին մէջ ընդունուեցաւ անմիջապէս.

* *

Ներքին գործոց նոր նախարար Գ. Պուաժոա իրաւագիտութեան Տօքթէօրի աստիճան ունի, կառավարչական պաշտօններ վարած է, ներքին գործոց նախարարութեան մէջ տնօրէն եղած է, 1887ի վերջերն ոստիկանութեան վերատեսչութեան կոչուած է, յորմէ հրաժարած է երեսփոխան ընտրուելով. Գ. Ֆլօքէի նախարարութեան օրով ներքին գործոց խորհրդական էր, և երեսփոխանական վերջին ընտրութեանց մէջ հանրապետական երեսփոխան ընտրուած է Շալօն-սիւր-Մառնէ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեսփոխանաց ժողովոյն անցեալ ուրբաթ աւուր նստին մէջ, քաղաքային պաշտօնէութեան ելմտացոյցին վիճաբանութեան պահուն, արմատական Գ. Լապուշէր առաջարկեց զեղչել քաղաքային պաշտօնէութեան յատկացեալ տարեկան գումարն, որովհետեւ Լոնտոնի ազնուապետական թաղին մէջ գործուած զեղծմանց այլ գոյած են իշխանութիւնք. Պնդեց թէ Քլիվլէնտ փողոցի մէջ տուն մը կար ուր կ'առաջնորդուէին հեռագրական պաշտօնատան դեռահաս պաշտօնեայք ոմանք անվայել նպատակաւ. Թղթատարական և հեռագրական վերատեսուչն այս պաշտօնէից քով մեծ գումարներ տեսնելով հետամուտ եղած էր պատճառն իմանալու, և աղտեղ իրականութիւնն երեւան ելած էր. Այս գործին մէջ բռնուած երկու անձինք բանտարկութեան դատապարտուած են. Արդ, Գ. Լապուշէր կը գանգատի թէ՝ այս երկու յանցաւորաց ընկերները գտնելու համար՝ կանխաւ կարգադրութիւն եղած եւ թեթեւ պատիժներ միայն տրուած են, եւ թէ պետ հազարապետ Լորտ Արթիւր Սոմըրսէթ եւս նոյն տանն յաճախած էր քանիցս, և մեծապաշտ դրամ տրուած, բայց որովհետեւ Ուէլզի իշխանին ծառայող սպաներէն մին էր և ազնուական դասակարգի կը պատկանէր, Լորտ Սալզպըրի անուղղակի իմացուցած է Լորտ Սոմըրսէթի թէ պիտի ձերբակալուի, և այսպէս ժամանակ տուած է նմա երկրէն փախչելու. Լորտ Սոմըրսէթ Թուրքիա գացած է, «հրաժարական տալով» սպայութենէն, մինչ ուրիշ սպայ մը հրապարակաւ պաշտօնանկ պիտի լինէր եթէ այսպիսի մեղապարտ գործի մէջ բռնուէր. Գ. Լապուշէր կը գանգատի նաև թէ նոյն տանը կառավարող մարդն ևս Անգլիայէն փախչելէ ետքն ոստիկանութիւնը չէ կրցած ձեռք անցունել զնա, որովհետեւ Լորտ Սալզպըրի կառավարութիւնը չէ ուզած Ֆրանսայի և Պելճիոյ կառավարութիւններէն պահանջել այն մարդուն յանձնումը. Գ. Լապուշէր, ելմտացոյցի զեղչում առաջարկելով, կառավարութեան այս կարծեցեալ մեղսակցութիւնը դատապարտեց.

Ընդհանուր դատախազը պատասխանելով, գործին պատմութիւնը բաւ ընդ երկար, ցոյց տալով որ ամբաստանելոց դէմ կա՛մ բաւական փաստ չէր կար և կամ՝ երբ փաստ կար՝ երկրէն փախած և այնպիսի երկիրներ ապաստանած էին ուստից անոնց յանձնումը խնդրել անկարելի էր. Գալով Լորտ Սալզպըրի դէմ ամբաստանութեան որ Գ. Լապուշէրի գանգատանաց ծանրագոյն կէտն է, ընդհանուր դատախազն ըսաւ թէ «Լորտ Սալզպըրի ինք յայտարարեց թէ այնպիսի զեկուցում մը չէ ըրած առ Լորտ Սոմըրսէթ».

Առ Գ. Լապուշէր խստիւ ընդմիջելով, ըսաւ բարձրաձայն. «Լորտ Սալզպըրի խօսքին չե՛մ հաւատար».

Այս ծանր ամբաստանութեան վրայ որ կ'ուղղուէր նախարարապետին դէմ, ժողովոյ ատենապետն ի կարգ հրաւիրեց զԳ. Լապուշէր, որ ընդհակառակն պնդեց թէ «չի հաւատար Լորտ Սալզպըրի խօսքին». Ժողովոյ վարիչ Գ. Սմիթ առաջարկութեամբ, ժողովն 96ի դէմ 177 քուէով որոշեց, ըստ Ներքին կանոնագրի տրամադրութեանց, որ Գ. Լապուշէր առժամանակեայ կերպիւ արտաքսուի ժողովէն. Գ. Լապուշէր մեկնած միջոցին կրկնեց. «Կը ցաւիմ որ խիղճս չի ներեր ըսել թէ կը հաւատամ Լորտ Սալզպըրի խօսքին».

Գ. Լապուշէր ժողովէն ելնելէ ետքը վիճաբանութիւնն երկարեցաւ. Ազատականք պահանջեցին որ Գ. Լապուշէրի նախաձեռնութեամբ բացուած վիճաբանութիւնը դարձեալ նորա ներկայութեամբ շարունակուի եւ աւարտի. Բայց կառավարութիւնը պատասխանեց թէ Գ. Լապուշէրի ծանր ամբաստանութեանց վրայ նոյն օրն իսկ ժողովոյ վճիռն առնուլ անհրաժեշտ է. Կառավարութիւնը գանգատեցաւ նաև որ եթէ Գ. Լապուշէրի յարուցած խնդիրն օրինական հիմն ունի, ինչո՞ւ համար ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամ գտնուող օրէնսգէտ երեսփոխանք չեն մասնակցիր վիճաբանութեան, և քանի որ Լորտ Սալզպըրի Լորտերու ժողովոյն անդամ է, ինչո՞ւ համար այդ ամբաստանութիւն այդ ժողովոյ մէջ իսկ չուղղուիր նախարարապետին դէմ ազատական Լորտերուն կողմէ, յորս կան երեւելի օրէնսգէտք. Ի վերջոյ, 66ի դէմ 206 քուէով մերժուեցաւ Գ. Լապուշէրի առաջարկն, և որոշուեցաւ յաջորդ նստին շարունակել ելմտացոյցի վիճաբանութիւնը.

ՔԱՆԱՏԱ

Մոնրէալի ֆրանսածին Քանատացի մը, Գ. Շանթլըւ հարուստ գործարանատէրն որ այս օրերս մեռաւ, կտակաւ մը իւր բովանդակ հարստութիւնը, 25 միլիոն ֆրանք, թողուց իւր գործաւորաց և պաշտօնէից.

ՏՔԹ. Մ. ՄԱՔԵՆՁԻԻ ԴԱՏԸ

1888 մայիս ամսուն, Սէնթ Ջէյմս Կազէթ Նամակ մը կը հրատարակէր իւր տնօրէն Գ. Շթայնքոփֆէ, որ յայնժամ Պերլին կը գտնուէր, և այս նամակաւ կ'ամբաստանէր զՏքթ. Սըր Մորէլ Մաքէնզի թէ դիտմամբ «չաջող» դրած է Ֆրետերիկ Գ. կայսեր հիւանդութեան քաղցկեղային մահացու բան մը լինելն, որպէս զի գահաժառանգ Ֆրետերիկ իշխան կայսերական գահաժառանգութենէն չզրկուէր. Գ. Շթայնքոփֆ կը յարէր թէ գահաժառանգ Ֆրետերիկ Իշխան դրամի պէտք ունէր, որով գահակալութիւնն անմիջա-

—)(89)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

—Ժէզագիւտ, կ'ըսէ երէցը նեղացած, մեզ մտիկ կ'ընէիր.

—Ո՛չ... դիտմամբ չըրի... հոս կեցած էի, ինծ ուշադրութիւն չըրած էիք. Չհամարձակեցայ տեղէս շարժիլ. Կը կարծէի թէ բան մը չպիտի նշմարէիք.

—Դուրս ելի՛ր. Առաջին անգամը չէ որ կը նշմարեմ թէ որքա՛ն հետաքրքիր ես. Վերջ ի վերջոյ պիտի ճանչնամ զքեզ. Հետաքրքիր անձերը չեմ սիրեր ես. Առանձին թո՛ղ զմեզ և երբոր զանգակը զարնեմ, այն ատեն եկուր.

Ժէզագիւտ գնաց, աչուըն ի վար արտասուք հոսելով, կը դողդղայ իր բոլոր զօրութեամբ.

Բայց չի հնազանդիր քահանային.

Նօէլ՝ զարմացած՝ կը պնդէ.

—Չի լսեցի՞ր, Ժէզագիւտ.

—Այո՛, պարոն երէց. Նախ և առաջ կ'ուզէի ըսել ձեզ թէ... բայց այնքա՛ն երկիւղ կը պատճառէք ինծ, երբ կը յանդիմանէք զիս.

—Ի՞նչ պիտի ըսես ինծ, անճարակ.

—Ո՛չ, գրեթէ ոչինչ. Եւ չեմ գիտեր թէ ըսե՞մ. Ես խեղճ կին մըն եմ, և անշուշտ պիտի ձանձրացնեմ զձեզ.

—Վերջապէս խօսէ՛, Ժէզագիւտ.

—Ո՛հ, պարոն երէց, այս լեզուաւ խօսած չես բնաւ ինծ հետ. Ե՛ս որ այնքան կը սիրեմ զձեզ.

Երէցը քիչ մը հանդարտած էր.

Այս անգամ աւելի հանդարտ ձայնով մը յարեց.

—Քեզ չեմ յանդիմաներ, Ժէզագիւտ, գիտեմ որ ինծ անձնուէր ես ու բնաւ չը պիտի բաժնուիմ քեզմէ.

—Իմ փափագս է, պարոն երէց, ձեզի քանի մը խորհուրդներ տալ. Ես պառաւ աղախին մըն եմ, և իրաւունք չունիմ ձեր ընտանեկան վէճերուն խառնուելու. Սակայն այնքա՛ն կը սիրեմ զձեզ երկուքդ, որ գրեթէ բնական կ'երեւայ ինծ այժմ՝ այնպէս նկատել ինքզինքս, իբր թէ ձեզ համար... աղախինէ մը աւելի եղած ըլլայի...

—Մենք զքեզ իբր աղախին չենք նկատեր, Ժէզագիւտ, այլ իբր բարեկամուհի մը որուն գորովը կը գնահատենք.

—Շնորհակալ եմ, պարոն երէց, ձեր այդ խօսքերուն համար. Տեսէ՛ք, ձեր բարի խօսքերն աչքերէս արցունք բերին. Ուրեմն կը հաճի՞ք, պարոն երէց, դուք ալ կը հաճի՞ք, պարոն Անտրէ, որ յայտնեմ ձեզ ինչ որ կը ներշնչէ ինծ իմ փորձառութիւնս.

—Ըսէ՛.

—Մի՛ մոռնաք բնաւ թէ միեւնոյն մօր զաւակներն էք և թէ միեւնոյն անունը կը կրէք. Կը տեսնէք թէ կռիւը շատ ցաւալի բան մըն է, երբ միեւնոյն ընտանեաց անդամներուն միջեւ կը ծագի. Ինչո՞ւ չէք համակերպիր՝ ձեր հօր մերժման. Շատ յստակ կերպով յայտնած էր ձեզ իւր այդ կամքն, այնպէս չէ՞. Միթէ ձեզ չարգիլե՞ց, պարոն Անտրէ, Ժիւլէթ Ռընօտիէի հետ ամուսնանալ. Դուք անտարակոյս խոնարհած էիք անոր մերժման առջեւ. Դարձեալ, միթէ չընդդիմացա՞ւ այդ բժիշկին պաշտպան փաստաբանն ըլլալնուդ. Եւ հիմակ, որովհետեւ հայրերնիդ մեռած է, որովհետեւ այլ ևս քովերնիդ չէ որպէս զի իր կամաց հնազանդեցնէ զձեզ, ասիկայ միթէ պատճա՞ռ մըն է իր փափագները մոռնալու և չկատարելու. Կը կարծէ՞ք թէ այս բան այլ ևս յանցանք մը չէ՞ նկատուիր, պարոն Անտրէ. Ներողութիւն կը խնդրեմ, եթէ այս կերպով կը խօսիմ ձեզ հետ, բայց արտօնութիւն տուիք կանխաւ. Չէք գիտեր թէ որքա՛ն երջանիկ եմ ձեզ մօտ գտնուելովս, որքա՛ն երջանիկ եմ ձեր իրարու վրայ ունեցած գորովը տեսնելով. Այնքա՛ն կը փափագիմ որ ձեր եղբայրական մտերմութիւնը չխանգարուի բնաւ. Եւ այս ամենուն հանդերձ, կը տեսնէք թէ իբր իմ զաւակներս կը նկատեմ զձեզ. Մայր ըլլալու բարեբաղդութիւնը չեմ ունեցած. Կարի տգեղ ու աղքատ էի. Ոչ ոք գտայ որ սիրէր զիս. Ուստի մինակ ապրեցայ, առանց գորովանաց. Արդ եօք կը վշտանա՞ք, պարոն երէց, և դո՛ւք, պարոն Անտրէ, երբ կ'ըսեմ թէ այնպէս կը սիրեմ զձեզ իբր թէ իմ զաւակներս եղած ըլլայիք.

—Բայց ո՛չ, Ժէզագիւտ, ո՛չ.

—Քիչ ժամանակէ ի վեր ձեր քովն եմ, այնպէս չէ՞. Բայց ինծի այնպէս կու գայ թէ երբեք բաժնուած չեմ ձեզմէ. Թէ ձեր ծնունդը տեսած եմ. Թէ իմ ձեռքս մեծցած էք. Կեանքս ձեր կեանքին միացուցած եմ. Եթէ հիմակ զիս խլէին ձեր ձեռքէն, անհուն տրտմութիւն մը պիտի զգայի ու պիտի մեռնէի, հաւատացէ՛ք որ պիտի մեռնէի.

Երկու եղբարք իրարու երես նայեցան, այլայլած, յուզուած.

Այս խօսուածքը կը զարմացունէր զիրենք. Գաղափարաց այնպիսի վեհութիւն մը, այնպիսի խորին եւ ճշմարիտ խանդաղատանք մը կ'արտայայտուէր որ անոր արժանացած չէլլային կը զգային, եւ ճիշդ այս էր զիրենք զարմացնողը, վասն զի կը մտածէին թէ, արտաքուստ գռեհիկ երեւցող պառաւի մը սրտին մէջ ինչպէ՛ս այդքան կարճ միջոցի մը մէջ այդքան գորով ծագած էր. Նոյնպէս, կը զարմանային նաեւ տեսնելով որ մաքուր լեզուաւ մը կը խօսէր, որ ցոյց կուտար կարծես, —երբ կը հետեւէր իր սրտին զգացմանց որք զինքը դէպ ի զաւակները կը մղէին,—թէ ժամանակ եղեր էր այն կացութենէն յառաջ կը գտնուէր.

Այս բան քանիցս պատահած էր նմա, եւ Անտրէ ու Նօէլ մտածած էին անոր վրայ. Վիլլաւոն ինքն իսկ օր մը նշմարած էր զայս. Իրա՞ւ է թէ, գրեթէ անմիջապէս յետոյ Ժէզագիւտ տեսնելով որ ինքզինքը պիտի մատնէր, իւր սոսկ ձեւերը կ'առնուր. ու կը վախնար, եթէ ո՛չ իր խուլութիւնը երեւան ելլելէն, գէթ կասկածելի ըլլալէն.

Այդ օրը, իւր զաւակաց հետ խօսած պահուն, կացութեան փափկութենէն չըսւարած, իր գորովէն, իւր իսկ խօսքերէն մղուած, խոհեմութիւնը կորսնցնելու վրայ էր եւ Ժէզագիւտը չէր որ կը խօսէր Անտրէին ու Նօէլին հետ, աղախին Ժէզագիւտը չէր, այլ Ֆէրնանդը՛, մայրը՛.

Հետզհետէ ոգեւորուելով, յարեց.

—Պարոն Անտրէ, ձեր հօր կամքը նուիրական ըլլալու է ձեզ. Եւ պարտաւոր էք այդ կամքն յարգել. մանաւանդ անոր համար որ կամքն կենդանութեանը ժամանակ, ընդդիմացաք անոր.

—Իրաւունք ունի, կըսէր Նօէլ եղբօրը դառնալով.

—Մահն անլեզլի դարձուցած է այդ կամքը, եւ ինչ որ ալ ըլլայ ձեր զգալիք վշտին սաստկութիւնը, կը կարծեմ թէ ձեր պարտքն է հպատակիլ հանգուցելոյն կամաց. Այլա թէ ոչ, մահուան դէմ եղած պիտի ըլլաք, պարոն Անտրէ, ապագային մէջ շատ պիտի ցաւիք եւ այս բանս դժբաղդութիւն պիտի պատճառէ ձեզ.

—Այո՛, այո՛, կըսէր Նօէլ. Ժէզագիւտ իմաստութեամբ կը խօսի. Այնպէս կը խօսի ինչպէս պիտի խօսէր մայրերնիս, եթէ ողջ եղած ըլլար.

Ժէզագիւտ լռեց, սարսուռ մը ունեցաւ ու գլուխը խոնարհեցուց.

Երեսը սաստիկ կարմրութիւն մը պատած էր, որուն յաջորդեց մեռելական գունատութիւն մը. Այդ բառ մինչեւ սրտին խորն յուզած էր զինքը. Վախցաւ որ չմատնուի.

Իր բոլոր զօրութիւնը ժողվեց ընդդիմանալու համար.

—Աւասիկ ինչո՛ւ համար, պարոն Անտրէ, կը կարծեմ թէ պարտաւոր էք մտիկ ընել ձեր եղբօր, երբ կը յորդորէ զձեզ այլ ևս չմտածել Ժիւլէթ Ռընօտիէի վրայ. Այդ մանկամարդ աղջիկն անոյշ, գեղեցիկ, շնորհալի և պարկեշտ է. Կը կարծեմ թէ սիրուելու արժանի է. Եւ սակայն, այլ ևս անոր վրայ մտածելու չէք. Ձեր հայրն այս ամուսնութեան խօսքը լսել չէր ուզեր. Պէտք է համակերպիլ այդ կամաց, հակառակ ձեր սիրոյն, հակառակ ձեր տրտմութեան. Կը կարծեմ նաև թէ մտիկ ընելու էք ձեր եղբօր, երբ կը խնդրէ ձեզմէ Ռընօտիէն չպաշտպանել եղեռնագործ ատենին առջեւ.

—Ժիւլէթին խոստացած եմ. Խոստումս ետ չեմ կրնար առնուլ. Ապացուցէ՛ք ինծ թէ Ռընօտիէն յանցաւոր է, ու ձեռքս կը քաշեմ իրմէ, կը հրաժարիմ իր դատը պաշտպանելէ.

—Մենք ինչպէ՞ս կրնանք ապացուցանել այդ բանն, ըսաւ Նօէլ.

—Եթէ այս ոճիրն մէջ անմեղ է, վրայ բերաւ Ժէզագիւտ խուլ ձայնով մը, ուրիշ ոճիրներ գործած է.

—Ի՞նչէ՞ն գիտես, հարցուց Անտրէ սաստկութեամբ.

(Շարունակելի)

կան օգուտ մը կը ներկայացնէր, և Սըր Մ․ Մաքէնզի գիտութեամբ կը խաբէր հասարակութիւնը։

Սէնթ-Ճէյմս Կազէթի մէջ այս նամակին հրատարակման վրայ, Սըր Մ․ Մաքէնզի վաստակաւորութեան դատ բացաւ Պ․ Շթայնքոփի դէմ։ Ի վկայութիւն կոչելով, Սըր Մորըլ Մաքէնզի երդմամբ հաստատեց թէ դահամանդ Ֆրետերիկ Իշխանին հետ խօսք մէկ չէր ըրած հիւանդութեան ծանրութիւնը ծածկելու համար, և ընդհակ թէ հիւանդութեան քաղցկեղային բնութիւն ունենալը վերջնապէս հաստատուած էր մարտ 4ին, Վիլհէլմ Ա․ կայսեր մահէն և Ֆրետերիկ Իշխանին գահակալութենէն ութ օր յառաջ միայն։

Ըստ այս վկայութեան, Պ․ Շթայնքոփ հակառակ վկայութիւն ի մէջ բերած չլինելով, երդուեալք ի խորհրդակցութիւն մտան, և վճիռ մը տուին, որուն համեմատ Սէնթ-Ճէյմս Կազէթի տնօրէնը դատապարտեցաւ 1,500 անգլ․ ոսկի վճարել առ Սըր Մորըլ Մաքէնզի, նաև բոլոր դատական ծախքերը։

Նոյն յանցանօք, Թայմզ ևս 150 անգլ․ ոսկի վճարեց առ Սըր Մ․ Մաքէնզի։

ՖԷՐՏԻՆԱՆԴ ԻՇԽԱՆ

Ֆերտինանտ իշխան պաշտօնական հացկերոյթի մը մէջ սա յայտարարութիւնն ըրաւ․

«Կը յուսամ և համոզուած իսկ եմ թէ տարւոյս ընթացքին մէջ, և թերևս մեր յուսացածէն աւելի շուտ, պիտի կրնանք տօնել այն օրն ուր Եւրոպա, որոյ համակրանքն ու համարումը կը վայելենք ի վաղուց անտի, պաշտօնապէս պիտի ճանչէ զմեզ»։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ

Պրիսդանէ (Աւստրալիա) Լոնտոն եկող Քէբբ․․ անուն անգլ․ շոգենաւը ճամբուն ընկղմեցաւ Թոռէսեան նեղցին մօտ, և 200 հոգիք կորան․ 100 հոգիք ալ ազատեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանորէից Խորհուրդն երէկ իր շաբաթական նիստը կազմեց ի Պատրիարքարան ատենապետութեամբ Ամեն․ Խրիմեան Սրբազանի․ Խորհուրդը շարունակեց ընթերցումը վանորէից վերաբերեալ գրութեանց ու արձանագրութեանց, և այդ մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Ի Պարթէն գաղթած 50-60 հայ ընտանիքներ իրենց մէջ թաղական խորհուրդ մը կազմելով, տեղեկագրած են ի Պատրիարքարան․ Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հայրն, յատուկ կոնդակաւ մը վաւերացնելով այդ ընտրութիւնը, յորդորած է զանոնք որ ջանան եկեղեցի մը և վարժարան մը շինել ի Պարթէն։

Գոհութեամբ կը լսենք թէ՝ Ռումանիոյ Բըյէզդ․ քաղաքի մէջ առևտրական գործով գտնուող Աննայ Ապուշեան գիւղացի Ագրակեան Գէորգ աղա լսելով որ իր հայրենի գիւղի մէջ ազգ․ երկսեռ վարժարանի մը նորոգ կառուցման պէտքն յայտնի լինելով, թէպէտ յարմար գետին մը յիշեալ գիւղի Ազգ․ արկղէն գնուած, բայց շինութիւնը դրամի պակասութեան պատճառաւ յետաձգուած է, այս նպատակաւ նոյն գիւղի Թաղ․ խորհրդոյ տրամադրութեան տակ դրած է հարիւր յիսուն օսմ․ ոսկի։

Սոյն բարեգործական նպաստիւք վարժարանց շինութիւնք պիտի սկըսուին ի մօտոյ։

Համեմական Հայոց Պատրիարք Ազարեան Գերապայծառ երէկ ցաւակցական այցելութիւն տուաւ առ Ջունդ․ Ասպետն, ի Կրանդ-Օթէլ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Ադրիանուպոլսոյ ձիերը Մուսթաֆա Փաշա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մաժմաւ Ճէլալէտտին պէյ, գայմագամ Միխալըճի։

Պրուսայի նահանգին Միխալըճ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Սալիհ պէյ, գայմագամ Մէվլէճի։

Պէրութի նահանգին Պէնի Սապ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Նէճիպ Նաժըր էֆէնտի, գայմագամ Թիպէրիայի։

Նոյն նահանգին Թիպէրիա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Նէճիպ էֆէնտի, գայմագամ Պէնի Սապի։

Ի Բ․ ԴՌՒՌՆ

Դատական նախարար Վսեմ․ Ճէվտէտ փաշա երէկ Բ․ Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Վսեմ․ Ճէվտէտ փաշա յետոյ իւր պաշտօնատեղին վերադարձաւ, ուր նախագահեց Դատական պաշտօնէից յանձնաժողովին։

—Հոլանտական դեսպան Պ․ Վան Թէէթս երէկ Բ․ Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ․ նախարարին ու Վսեմ․ խորհրդականին հետ։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ռումանիոյ թագաւորը Ռումանիոյ Թագ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Ոստիկանութեան նախարար Բեհմիլ պէյի։

Ռումանական դեսպան Պ․ Միթիլինէօ իւր առաջին թարգմանին հետ նախընթաց օր ոստիկանական պաշտօնատունն երթալով, այդ պատուանշանը յանձնեց Բեհմիլ պէյի։

ՎՍԵՄ․ ՅԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Ելմտական նախարար Վսեմ․ Յակոբ փաշա, որ ժամանակէ մը հետէ տկար էր, աղէկ բոլորովին կը տառապի և մի քանի օրէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ․ Ն․ Վսեմութիւնը կը դարմանեն Վսեմ․ Տօքթօր Խորասանճեան էֆէնտի և Տօքթօրք Միւհիք ու Մորդման։

ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ԿԱԼՈՒԱԾՔ

Այս առուր Հաքիքաթի մէջ հետևեալը կը կարդանք․

Ի վաղուց անտի եկեղեցեաց եւ վանորէից սեպհականութիւն եղած հողերն, որոց եկամուտն հաստատութեանց մատակարարութեան յատկացած է, ամուրի եկեղեցականաց անուան թափուի կալուածագրեր ունենալով, գեղծումներ յառաջ կուգային, զորս խափանելու համար, Ելմտական նախարարութիւնը, հրահանգ ուղղած է ամէն կողմ, որպէս զի քննելով այդ հողերու կացութիւնն, ըստ առաջնոյն տասանորդ ի տուրք առնուի, արտավարի քանակութեան համաձայն, եւ այս հողեր որ հաստատութեանց որ յատուկ են՝ անոնց անուան վրայ Իմլաքէ-գէլ տրուի։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍ

Երկու օրէ ի վեր Եւրոպայէն եկած սեղանաւորական հեռագիրք հինգ ֆրանքի անկում մը կը ծանուցանեն Ռումէլիի երկաթուղեաց պարտատոմսերուն վրայ։ Այս յանկարծակի և կարևոր անկումն ընդհանուր զարմանք կը պատճառէ։ Ստոյգ պատճառ մը չի գիտցուիր, բայց որովհետև վերջին ժամանակներս շահագիտական նպատակաւ մեծաքանակ գնուած էր այս թուղթերէն, այս օրերս ինչ ինչ կարևոր վաճառումներ հակառակ շարժում մը յառաջ բերած են։ Կըսուի նաև թէ ի Բարիզ սեղանաւորի մը գժուար կացութիւնը պատճառ եղած է մեծ թուով օսմ․ երկաթուղեաց պարտատոմսերու վաճառման։ Վերջապէս, Եւրոպացի սեղանաւորք ժամանակէ մը ի վեր հասած են թէ այս թուղթեր որք տոկոսաբեր չեն, իրենց իրական արժէքէն շատ աւելի բարձրացած կը գտնուին։ Անգլիական հրատարակեցին Վիէննայի վաճառականական գիւանի տնօրէնին բաղդատական մէկ ժամանակը հաշիւը, յորմէ երևցաւ թէ այս թղթոց իրական արժէքն 50 ֆրանքէն աւելի չէ, վճարելոյ պարգևները նկատելով իբրև շահ այս թղթոց։ Այս ամէն պարագայք միանալով պէտք չէ զարմանալ եթէ Ռումէլիի երկաթուղւոյ թուղթերը քանի մը ֆրանքի յանկարծական անկում կամ բարձրացում ունենան։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Սապահ կ'իմանայ թէ տէրութեան 1306 տարւոյ ելմտացոյցն, որ Ելմտական նախարարութեան կողմէ պատրաստուած և Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ ևս քննուած ու վաւերացուած էր, Վեհ․ Սուլթանին մատուցուած է։

Անհերքելի ենք թէ, կը յարէ նոյն թերթը, այն բարեգէպ միջոցներ որք ձեռք առնուած են ի մասին հաւասարակշռութեան ծախուց և հասութից, գործադրութեան պիտի դրուին յառաջիկայ մարտէն սկսեալ։

Ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան համար ձեռք առնուած միջոցները ծախուց նուազման կամ բարեփոխման չեն վերաբերիր, այլ հասութից յաւելման։ Նոյնպէս կարևոր որոշումներ եղած են հասութից գանձման գործն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՔ

Իսլէմ Խոճա Իսհաք էֆէնտի ծրագիր մը մատուցած է ձեռնհաս իշխանութեան, առաջարկելով սահմանադրութիւն տալ գիւղերէն մէջ մրցակիցներ և նախնական վարժարաններ հաստատելու գործին։ Այս ծրագիր նկատողութեան առնուելով կը քննուի ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ։

—Պրուսայէն կը գրեն թէ այսօր պիտի կատարուի տեղւոյն երկրագործական վարժարանի հիմնարկութիւնը։ Նոյնպէս կը հաղորդեն թէ Մուստաֆա-յէն Պրուսա տանող ճամբուն երկու կողմը ծառեր պիտի տնկուին։

ԿՐԷՏԷ

Աթէնքէն մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն օսմ․ դեսպանատունն ու հիւպատոսարանը մեծամեծ դիւրութիւններ կ'ընծայեն Կրետէցի գաղթականաց իրենց տեղերը վերադառնալու համար։ Մինչև իսկ հիւպատոսարանը շոգենաւ մը վարձեր է այս նպատակաւ։

ՊՈԼՍՈՅ ԿԱԶԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մայրաքաղաքիս կազի ընկերութեան վարչական ժողովն որոշած է Պոլսոյ կեդրոնին մէջ հանրային խոհանոց մը հաստատել, ուր ամէն օր ձրիաբար կերակուր հայթայթուի հարիւր աղքատաց։

Ընկերութիւնն ամէն օր հարիւր հատ տամսակ պիտի յանձնէ Եւգաֆի նախարարութեան, բաշխելու համար այդ տեսակ օգնութեան մը կարօտ եղող աղքատաց։

ԿԱՅՍ․ ՇՆՈՐՀ

Էնկլիզի ժողովուրդն աղերսագիր մը մատուցանելով Վեհ․ Սուլթանին խնդրած էր որ իրենց զաւակներէն երեսուն պատանիներ ձրիաբար ընդունուին բարձրագոյն վարժարանաց մէջ։

Ն․ Վեհափառութիւն հրամայած է որ Էնկլիզի ժողովրդեան խնդիրքը գործադրուի և այդ պատանիներ արձանագրուին զինուորական վարժարանաց մէջ։

ՆՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ

Օսմանեան Հպատակ Միշէլ էֆէնտի, որ իւր ուսումն առած է զինուորական վարժարանին մէջ, ջուրի անիւ մը հնարած է, որ Վօսփորի այլ և այլ հոսանքներէն առաջ եկած բնական ոյժ ցամաք փոխադրելով պիտի հաղորդէ ջաղացքներու և այլոց։ Առևտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը տասը տարուան համար հնարողութեան արտօնագիր տուած է Միշէլ էֆէնտիի։

Միշէլ էֆէնտի ի մօտոյ օսմանեան ընկերութիւն մը պիտի կազմէ իւր գիւտը շահագործելու համար։

ԱՄՈՒՍՆԱԹՈՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏ

Տիկին Քօլումպիի կողմէ Ցունաց Պատրիարքարանին առջև բացուած ամուսնալուծութեան դատին առթիւ կը կարծուէր թէ իրաւասութեան խնդիր պիտի ծագէր պատրիարքական իշխանութեան և Հելլէնական հիւպատոսարանին միջև․ սակայն այս դատ վերջացաւ առանց միջադէպի։ Պատրիարքարանի Սինոդը մերժեց տիկին Քօլումպիի խնդիրքն և վճռեց որ ամուսնոյն կողմէ իրեն թօշակ մը յատկացնելու պէտք չկայ։

ՍԱՄԻ ԷՖԷՆՏԻ

Ըստ տեղեկութեանց Հաքիքաթի, կայսերական հրաման մը հրամայած է որ Դատական նախարարութեան քաղաքային գործոց տնօրէն Սամի էֆէնտի վերահաստատուի իւր պաշտօնին մէջ, որովհետև հաստատուած է թէ այդ պաշտօնէին վերագրեալ ինչ ինչ արարքներ անհիմն են։

Սամի պէյ, կայս․ սոյն հրամանին համաձայն, նախընթաց օր սկսաւ յաճախել իւր պաշտօնատեղին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ
ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Թաղապետական Զ․ շրջանակի վարչութիւնը նկատելով այն ծառայութիւնները զորս Թաղապետական բժշկաց Յանձնաժողովը մատուցած է վերջին համաճարակներու առթիւ, հարկ եղած միջոցներ ձեռք առած է մշտնջենաւորելու համար այդ Յանձնաժողովը՝ Զ․ շրջանակի իւրաքանչիւր արուարձանին մէջ, այս կերպով հաստատելով բժշկական հանրօգուտ պաշտօնէութիւն մը որուն պաշտօն տրուած է, կարօտ հիւանդաց օգնութեան հասնիլ, ժամանակին իմանալ տարափոխիկ կամ ապականիչ հիւանդութիւններն որք կրնան ծագիլ, ձեռնհաս իշխանութեանց իմացունել ձեռք առնելիք առողջապահական միջոցները՝ այդ հիւանդութեանց առաջքն առնելու կամ զանոնք անհետացնելու, և վերջապէս ողջապահիկ օրինաց համաձայն միջոցներ ձեռք առնելու համար։

Այդ պաշտօնէութիւն կազմուած է հետևեալ կերպով․

1․ Բէյօղլու—Բժիշկ՝ Տր․ Մարկոսոֆ, Տէրվիշ փողոց, Թ․ 12—Դեղարանք՝ Փ․ Բանձաւ, Մեծ փողոց Բերայի, Թ․ 170—Լօժէն Տէյլո Սուլթա, Մեծ Փողոց Բերայի, Թ․ 318—Շիշլիի, Եէնի Շէհիր փողոց։

2․ Բերայ Ազա Խ․ Ֆընտըքլը—Բժիշկ՝ Տր․ Եսանիտէս—Դեղարանք՝ Բարազօֆիտօս; Բէբոլղ Աղա փողոց—Ն․ Թէօտորիտէս, Սալը Բազար։

3․ Ղալաթիա—Բժիշկ՝ Տր․ Մանուկ պէյ Ազնաւեան, Եւրոպէք Դալըբրըմ, Թ․ 86—Դեղարանք, Ա․ Սորրիտէս, Մեծ փողոց Ղալաթիոյ, Թ․ 326—Ա․ Լէֆաքի, Եւրոպէք Դալըբըմ, Թ․ 86։

4․ Փօզէ Փօզս—Բժիշկ՝ Տր․ Աչմէտ Րէճէպ էֆէնտի—Դեղարանք՝ Մէկլէս, Ռաուֆ փաշա, մզկիթի հրապարակին վրայ։

5․ Թօփխանէ—Բժիշկ՝ Տր․ Պօլօնաքի, Եւրոպէք Դալըբրըմ փողոց—Դեղարանք՝ Թէօտորաքիի Մէզզօխօրի, և Թէօտորոս Յանքաճա։

6․ Խասքէօյ․—Բժիշկ՝ գնդապետ Տր․ Մէնթէշ պէյ, Այնալը Գավաք—Դեղարանք՝ Իսանիտէս, Բիրի Փաշա—Լէվի, Այնալը Գավաք։

Քաղաքային ու կրօնական իշխանութիւններէն ինչպէս նաև վերոյիշեալ արուարձանաց բնակիչներէն կը խնդրուի որ հաճին իրենց թաղի բժշկին, կամ վերև յիշուած դեղարանաց միոյն ծանուցանել իրենց թաղին մէջ ծագած ո՛ր և է վարակիչ հիւանդութիւն, որպէս զի պարագային պահանջած միջոցները ձեռք առնուին անմիջապէս։

ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աֆ․ Գարահիսարէն հետևեալը կը հաղորդեն մեզ փետր․ 1 թուականաւ․

Այս շաբաթ հայ և թուրք բոլոր վարժարանք բարձրագոյն հրամանաւ գոցուեցան առժամանակեայ կերպով, Բէֆթէ-Լէվրէ-ին վարակման երկիւղիւ։ Բնակիչներէն օրը 10-12 հոգի կը մեռնին ոմանք յանկարծամահ․ երեք օրէ ի վեր բանտարկելոց ոմանց հրաման տրուած է օրը քանի մը ժամ պտտիլ դուրսը և երեկոյին վերադառնալ բանտ, որովհետև հոն աւելի սաստիկ կ'երևի ախտը․ բաց աստի քաղաքիս մէջ կայ ախտ մ'ալ և փորկողք առանց ո և է փտտի և բժշկական դարմանի կ'ապաքինին միայն 10-20 օր անհանգստութենէ յետոյ։

—Քաղաքիս հիւսիսակողմն եղող բերդին վրայէն գտեր են աղիւսէ մեծ քառակուսի քար մը յախճապակեայ և վրան գրուած․ քարին տակէն ելած է կորեակի մեծ չափմարան մը լեցուն և պարունակութիւնն ու տարածութիւնն անյայտ է դեռ․ կորեակը սովորական տեսակէն է, բայց չագանակագոյն․ շատեր այս գունափոխութիւնը կը վերագրեն երկար ատենէ ի վեր պահուելուն։

Թուրք կ'իմանայ թէ այս օրերս թնդանօթ և այլ ռազմամթերք պիտի ղրկուին ի Սէլանիկ և ի Բրէվէզա, լրացնելու համար Գ․ զօրաբանակի պակասները։

—Թուրքերէն Վաքթ Զ․․հր նոր լրագիրն, որ երէկ պիտի հրատարակուէր, յառաջիկայ երկուշաբթի օր պիտի հրատարակուի։

—Մէկ քանի գողեր երէկ գիշեր Պոլսոյ Չինճիրլի Գույու թաղի բաղնիքը մտան և չորս հազար զրուշի դրամ ու այլ և այլ կարասիներ գողցան․ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կը կատարէ այդ գողութեան հեղինակները գտնելու համար։

—Ի Թավուգ Փազար Պալըքճը խանի դրան վրայի կամարը նախընթաց գիշեր փլաւ, սակայն մարդու վնաս չպատճառեց։

—Ոստիկանութիւնն երէկ հնաւոր փայրեր ագարակ ինը վաղեմի չարագործներ։

—Կայս․ հրամանաւ՝ կայս․ ամենապահ զօրաբանակի հրամանատարն հրամայեց որոց որ անկ է, հաւաքել և զինուորական պաշտօնատանց յանձնել ժողովրդեան ձեռքը գտնուած Մարթինի, Շնայտըրի, Վինչէսթէրի ու այլ այդ կարգի հրացաններ։

—Այն զինուորական սպայք, որք երկու ամսոյ չափ առաջ Անթալիոյ Թէքէ գաւառը ղրկուած էին քննելու համար Գոռ անուն տեղւոյ մէջ ծագած հողային խնդիրն, իրենց պաշտօնն աւարտելով պատրաստած են այդ տեղւոյն քարտէսն և տեղեկագիր մը։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք կը շարունակեն խուզարկել այն ջրհորն, ուր սպաննուած կնոջ մը գլուխը գտնուած էր։ Երէկ ևս մէկ քանի ոսկորներ գտնուեցան։

—Իզմիրի առաջնակարգ բժիշկներէն Տր․ Շասօ քիչ մնացեր է սպաննման մը զոհ պիտի երթայ եղեր։ Քանի մը հիւանդաց այցելութիւն տալէ յետոյ, տուն վերադառնալուն՝ յոգնած ըլլալով՝ շիշ մը կ'առնու որ կը կարծէ թէ Վիշիի ջուր կը պարունակէ և գաւաթ մը լեցնելով կը խմէ։ Ուշ մը առնելէ յետոյ, կը նշմարէ թէ խմածը Վիշիի ջուր չէր, այլ թոյն մը որուն ցաւերը կ'զգայ։ Անմիջապէս դեղթափ մը կ'առնու որ թոյնին ազդեցութիւնը կը կտրէ։

—Վերջին օրերու գեղեցիկ օդերն և մանաւանդ երէկ գիշերուան պայծառ ու գեղեցիկ երկինքը՝ գրեթէ մոռցնել տուած էին ձմեռն, երբ այս առաւօտ մայրաքաղաքիս բնակիչք զարմացմամբ տեսան ձեան թանձր խաւ մը, որ կը ծածկէր ամէն կողմ։ Առաւօտուն ևս քանի մը ժամ ձիւն տեղաց։

—Ծովային նախարարութեան սպայներէն գնդապետ Եօմէր պէյի պաշտօն յանձնուած է Ափրիկեան Տրիպոլիս և Ծիրուէ երթալով, քննել այն տեղերն ուր նաւահանգիստներ պիտի շինուին։ Եօմէր պէյ, որ այսօր ճամբայ պիտի ելնէ, իւր քննութեանց արդիւնքը տեղեկագրով մը պիտի մատուցանէ Ծովային նախարարութեան։

—Պէրութի լրագրոյն տեղեկութեանց համաձայն կուսակալութիւնը 1304 տարւոյն մայիսէն մինչև յունուարի վերջը 15,697,791 զրուշի վճարում մը ըրած է, մինչդեռ 304 տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցին մէջ 18,044,568 զրուշի վճարում մը եղած է, որով վճարմանք վերջին տարւոյն մէջ 2,348,777 զրշ․ի առաւելութիւն մը ունեցած են։ Ցեռնեալ որոց գանձման ևս մեծ յաջողութիւն ունեցած է, զի դեկտեմբերէն մինչև յունուարի վերջը 280,465 զրուշ գանձուած է։

—Մէկ քանի օրէ ի վեր Քալիքրաթիայէ և Պիզատիէ եկող փոքր առագաստանաւերով գառնուկներ կը բերուին մայրաքաղաքս։

—Քաղաքապետութեան առաջին Միւֆէթթիշ Մուսթաֆա էֆէնտի նախընթաց օր մեռաւ։

—Լոյսի ընկերութեան Սամսոնի գործակատար Պ․ Եսիթ յանկարծամահ եղեր է․ հանգուցեալը վաթսուն ու ութ տարեկան էր։

—Տիրպէքիրի ժանտարմաներու նախորդ հրամանատար Ահմէտ պէյ հանգստեան կոչուած է 1500 զրուշ ամսաթօշակով։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՊՐՈՒՍԷԼ, 11 փետրուար 1890

Տ․

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ Կ․ Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատած ենք Ընդհանուր Գործակալութիւն մը բովանդակ Թուրքիոյ համար, որուն Տնօրէնութիւնն յանձնուած է Տեարց

ՍԱՀԱԿ ԳԱՍԻՓ ԵՒ ԸՆԿ․

Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Ճէլալ-պէյ խանի դիմաց, Թիւ 21-22։

Տեարք Սահակ Գասիփ և Ընկ․ պաշտօնապէս լիազօր իշխանութիւն ստացած են մեր կողմէ՝ յանուն մեր Ընկերութեան գործելու և ստորագրելու համար ամեն տեսակ գործեր ընդդէմ հրդեհի։

Յուսալով թէ պիտի նպաստաւորէք զմեզ, Տ․, ձեր ապահովագրական առաջարկութեամբք, ընդունեցէք ևն․

Ի դիմաց ԼԸՍԲԵՐԱՆՍԻ

Ապահովագրական անանուն ընկերութեան ընդդէմ հրդեհի

Վերատեսուչ — Ընդհանուր-Տնօրէն

ԿՈՄՍ ՏԸ ՄԷՋՕՆՆԷՕՎ — Ֆ․ ՄԱՅԼԻՇԷ

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

Պէրլին, 6 մարտ

Վիլհէլմ Բ․ ներկայ գտնուեցաւ Պրանտէպուրկի նահանգային ժողովոյն տնօրինութեամբ տրուած հացկերոյթին։ Այս առթիւ բանախօսելով, ըսաւ թէ իւր ուղևորութեանց կարևորութիւնն այն չեղաւ միայն որ օտար երկիրները մօտէն ճանչեց և բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատեց դրացի վեհապետաց հետ, այլ նաև կարող եղաւ հեռուէն դիտել հայրենեաց կացութիւնը, զերծ կուսակցական նկատողութիւններէ։ Կայսրը ընկերական խնդիրն իւր գլխաւոր պարտաւորութիւնը կը նկատէ, և արտաքուստ խաղաղութիւնն ապահովելէ զատ, կը հետևի իւր պապուն օրինակին, որոյ գլխաւոր հոգածութեան առարկայ եղած էր ժողովրդեան ստորին դասուց բարեկեցութիւնը։ Կայսրն իւր պաշտօնն Աստուծոյ կողմէ իւր վրայ դրուած պարտաւորութիւն մը կը նկատէ և ժողովուրդն ալ կը համարի Աստուծոյ կողմէ իւր խնամոց յանձնեալ աւանդ մը, զոր պարտի աճեցնել և համար տալ։ Կայսրը կ'ընդունի ամէն օժանդակութիւն, և պիտի ջախջախէ իրեն դէմ արգելք յարուցանել ուզողները։

—Կը հաւաստեն թէ Երեսփոխանաց Ժողովէն խնդրուելիք զինուորական վարկերը մանաւորապէս թնդանօթաց և թնդանօթաձիգ զօրաց կը վերաբերին։

—Նէօէ Ֆրայէ Փրէս կը յայտարարէ թէ Վիլհէլմ կայսեր քրոջ Մարկըրիթ իշխանուհւոյն նշանախօսութեան զրոյցներն անհիմն են։ Նոյն լրագիրը կը յայտարարէ նաև թէ Թայմզին այն լուրը թէ Պիզմարք իշխան հրաժարեր է և թէ առժամապէս միայն իւր պաշտօնին գլուխը կը մնայ մինչև իւր յաջորդին անուանումը՝ պարզապէս Պորսայի խաղ մըն է։

Բարիզ, 6 մարտ

Պ․ Թիռառի կուսակից քաղաքական ակմբոյ մէջ կը հաւաստեն թէ այս առտու նախէն յետոյ Պ․ Թիռառ արձակուրդ պիտի առնու իւր վատառողջութեան պատճառաւ և ո՛չ իւր պաշտօնատեղին չպիտի դառնայ։ Պ․ Լոռի հարցապնդման վրայ Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ լինելիք վիճաբանութեան մասին մտահոգութիւնք կան․ սակայն անհերքելի է թէ հանրապետական մեծամասնութիւնը մտադիր չէ նախարարութիւնը տապալել՝ Պերլինի դեսպանախորհրդին խնդրոյն մէջ ունեցած ընթացքին համար։ Եթէ երբեք նախարարական տագնապ ծագի, պէտք է վերագրել զայն վերջին օրերս տեղի ունեցած ուրիշ դէպքերու։

Լոնտոն, 6 մարտ

Լոնտոնի Նորթհ Սէնդ Բարրաս շրջանակին մէջ, կլատսթոնեան ընտրելի Պոլդըն երեսփոխան ընտրուեցաւ 2657 ձայնով, մինչև իւր հակառակորդ պահպանողական ընտրելի Պ․ Կըրահամ 2549 ձայն միայն շահեցաւ։

—Միացեալ-Նահանգաց դեսպանն ի Լոնտոն, Պ․ Ռոպէրդ Լինքըլն (որդի Միացեալ-Նահանգաց նախկին նախագահին), մեռաւ։

—Անգլիոյ պանքան 5 էն 4½ %ի իջեցուց իւր տոկոսին սակագինը։

—Զրոյց կը շրջի թէ Պէրլինի Դեսպանախորհրդին բացումն յետաձգուած է ապրիլ 18ին։

Հռոմ, 6 մարտ

Պուլկարիոյ գործոց վերաբերեալ պաշտօնաթուղթեր պարունակող Կանաչ Տետրակը մօտերս պիտի բաշխուի Խորհրդարանին։

—Ումպէրթոյ թագաւորն յառաջիկայ շաբաթ օր պիտի ընդունի օսմանեան նոր դեսպան Զիհա պէյը։

ԱՐԵՒԵԼ․ ՀԵՌԱԳՐ․ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 6 մարտ

Պերլինի դեսպանախորհրդին և նորա յայտագրոյն առթիւ Պ․ Սփիւլլէր երէկ Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ նշանաւոր ատենաբանութիւն մ'ըրաւ, որուն խաղաղաւէտ յայտարարութիւնք լաւագոյն տպաւորութիւն յառաջ բերին քաղաքական շրջանակաց մէջ։ Երեսփոխանաց ժողովն յայտարարեց թէ գոհ է նախարարութեան տուած բացատրութիւններէն, և յառաջիկայ շաբաթ աւուր թողուց Տահոմէյի ափրիկեան գործոց մասին եղած հարցապնդման վիճաբանութիւնը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 23 փետրուար

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց․ (Միաց․ Ս․ Սէրի)		19 36
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 36
Բերայի մէջ	»	19 37
Առաւօտուն բացուելուն	»	19 37½
Կէս օրին	»	19 38½
ԽՈՒԹԻԳՐԱՃԸ ՏԱԽԻԼԻ		
Երէկ երեկոյ		48 18
Այս առաւօտ		48 19
Կէս օր		48 25
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն	A․ Սէրի	49 30
»	B․ »	21
»	C․ »	20 8
ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ		
Սոսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ․ Լր․	4 25
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ․ »	8 26
Գամար տէ Գոնէ	» »	7 13
Սոս․ Համբ է վաշէօր	» »	4 25
Թրամուէյ	» »	477 ½
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր․	70
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բամպէթաւաթ Լակիտութ	Գ․ Կ․	116
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	Ղրշ․	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 13
Իմփէրիալ	»	90 5
Ֆլորին	»	51 10
Ռուսաց Թղթադրամ	»	8 37
» արծաթ	»	76 20
Մէճ․ արծաթ (առար)	»	108 25
Բեշլիկ	»	108 20
Հինգնոց	»	108 20
Մեճիտիէ	»	101
Թառաքլը	»	9 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 6 Մարտ, ժամ 3 վարը 35 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 35
» 4 ½ %	105 80
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ․	18 32 ½
Օսմանեան երկաթուղի	70 50
» Բեժիի բամպէթաւաթ	— —
Պանք Օթոման	537 12 ½
Քրէտի Լիոնէ	726 50
Իտալական Ռանթ 5 %	92 62 ½
Հունկարական 5 %	չկայ
Օպլիգասիոն թիւրք	496 62 ½
Եգիպտական միացեալ	475 50(*)
Պանք տը Բարի	չկայ
Օսմ․ մարտ․ արժէթուղթ	420 50
Ռուսական ըրանթ	չկայ
Սպանիական արտաքին	73 5/16
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 25 ½

Լոնտոն, 6 Մարտ, ժամ 6 վարը — երեկոյ

Անգլ․ քօնսօլիտէ	97 5/8
Օսմ․ » Սէրի Դ․	17 13/16
» » » » գոց	— —
» » » Ա․	40
» » » Բ․	24 7/16
» » » Գ․	— —
Փոխառութիւն 1877	102 3/16
Պանք Օթոման	11 3/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	94 7/16
» առանձ․ (բրիվիլէժիէ)	101 1/8
Տաւրա Սանիէ	84 1/4
Տոմանիոյ (փոխառ․ Ռուզիկը)	103 3/4
Հունկարական 5 %	90 1/4
Մօնօբոլ »	75
Ռուսական 1889	91 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 25 ½

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 6 Մարտ, ժ․ 10 վ․ — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 40
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ․	18 32 ½
Օսմանեան երկաթուղի	70 50
Եգիպտական միացեալ	478 75

Պէրլին, 6 Մարտ, ժամ — վարը —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Ռուսաց Թղթադրամ	220 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	77 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ․	17 85

ԱԶԴ․—Գիւղիս Արծրունեան սանուհեաց ձեռագործաց վաճառահանութիւնը որ պիտի կատարուէր ամսոյս 18ին, ինչ ինչ պատճառաւ յետաձգուած ըլլալով, ներկայիւս կը ծանուցանենք յարգոյ հասարակութեան որ վերջնականապէս տեղի պիտի ունենայ յաջորդ ամսոյ 4ին, կիւրակէ, ժամը 7ին ըստ տաճկաց, վարժարանիս սրահը։ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
Արծրունեան Երկսեռ Վարժարանաց
Մասնաժողով
22 փետրուար 1890
Սամաթիա

ԱԶԴ․ — Հայ վաճառականներէն Յակոբ էֆ․ Մելքոնեան իւր կնիքը կորսնցուցած է․ սոյն կնիքը միմիայն պաշտօնական գործոց համար կը գործածէր․ ուստի սոյն կնքով վաւերացեալ ո՛ր և է գրութիւն անընդունելի է։
318 — 1—2

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Տիկին Սամարի կեանք տուաւ Նոր Թատրոնին, ու մոգական զօրութեան մը պէս փարատելով այն թմրութիւնն ու լքումն որոց մատնուած էր Ֆրանսական խումբը, վերակենդանացուց այն փայլուն երեկոյթներ որոց այնքա՜ն կարօտը կը քաշէին Բերայի թատերասէրք. Ասի այնքան ճշմարիտ է, որքան ճշմարիտ է թէ դեռ ամիս մը առաջ, եղանակին ամէնէն ոգեւորեալ օրերուն մէջ, Նոր Թատրոնի գանձերը փակ կը մնային, մինչ այժմ հանդիսականք գրեթէ տեղ չեն գտներ. Իրաւ է թէ խմբին վրայ աւելցած են երկու նոր երգիչներ՝ Պ. Պ. Կաժիլ և Պալանքէ, ու ընտիր կատակերգակ մը՝ Պ. Սամարի, սակայն յաջողութեան մեծագոյն բաժինը Տիկին Սամարիի կը պատկանի, և իրեն վերապահեալ է եղեր յաղթական պսակներու ու ծափահարութեանց մէջտեղ փակել Թատերական եղանակը. Իր անունը միայն բաւական եղաւ,—երբ ծանուցանուեցաւ թէ Պ. Բլոմիւս Կ. Պոլիս հրաւիրած է զնա,—յեղաշրջում մը առաջ բերելու ...ներու գործոց ընդհանուր կացութեան մէջ, որովհետեւ այդ առաջնակարգ երգչուհին քաղցր յիշատակ մը թողած է ամեն անոնց համար որք, եթէ չեմ սխալիր, 1887ի ձմրան՝ Թէփէ-Պաշիի թատրոնը կը դիմէին զինքը ծափահարելու. Ուստի տիկին Սամարի նորեկ մը չէ Բերացւոց համար, և Թերեւս յիշողներ իսկ կան թէ ինչ յաջողութեամբ փայլած էր նոյնիսկ Մ...ի մէջ, զոր այդ Թըռւականին նկարագրեց Կ.... Ժամանակին հետ, տիկին Սամարի հետզհետէ կատարելագործած է իր արհեստը, բնական ձիրքերն ու գեղն ու շնորհն ալ զարգանալով միեւնոյն ժամանակ. Եւ ահա վերստին կը ներկայանայ մեզ իր գեղեցիկ ձայնին բոլոր հրապոյրովը, իր դերասանուհւոյ բոլոր յատկութիւններովը, ու Թատերաբեմին տիրուհին դարձած է. Գրեթէ մէկ շաբաթուան մէջ յաջորդաբար ներկայացուց Սիւբէի երաժշտական ընտրելագոյն երկու գործերը, Մ... և Պ..., և երկուքին ալ բարձրութեան գիտցաւ հասնիլ. Առաջնոյն մէջ՝ որ երաժշտութիւնը մեծաւ մասամբ մելամաղձիկ ու անոյշ ներդաշնակութեանց շարք մըն է, և երկրորդին մէջ՝ զուարթ, աշխոյժ, ոգեւորիչ եղանակներով պարարեալ, հաւասարապէս ծափահարուեցաւ. Մ...ի վերջին արարուածին մէջ մանաւանդ, երբ ֆրանսական դրօշն ի ձեռին Թատերաբեմը մտաւ յաղթական երգով մը, ամբողջ սրահը թնդացուց. Ու ամբողջ սրահն հմայեց Պ...ի երկրորդ արարուածին մէջ, հանդիսականք քանիցս կրկնել տուին «պարտիզպան տղուն» հեշտ երգերը, ու դարձեալ չյագեցան.

Այս գիշերուան համար Տիկին Սամարի ստանձնած է Էլէնի դերը Պէլ-Էլէնի մէջ, որուն յաջողութիւնը կանխաւ ապահովեալ է. Դեռ քանի մը ներկայացումներ ալ, եւ ֆրանսական խումբը կը մեկնի ի Թիֆլիզ. Երաժշտասիրաց ու Թատերասիրաց համար՝ այս յաջողութեանց մէջտեղ խումբին մեկնումը ցաւոտ պիտի ըլլայ, եթէ անորոշ ժամանակի մը համար ըլլայ. Բարեբաղդաբար, մայիսի ծաղկանց ու թռչնոց հետ՝ պիտի վերադառնան նաեւ Թատերաբեմի այդ ծաղիկներն ու թռչունները, ու իրենց բոյնը պիտի հաստատեն Թէփէ-Պաշիի պարտիզին մէջ, հոն երգելու համար ո՞վ գիտէ ինչ նոր երգեր.

Խումբին մեկնումէն առաջ առիթ կունենանք նորէն խօսելու վերջին ներկայացմանը վրայ. * *

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԴՈՒ, 2 փետր.

Մանօթ է անցեալ տարի տեղւոյս ազգային վարժարանի հրոյ ճարակ լինելն. Օրտուցիք սկիզբ մ'ըրած լինելու համար կարելին ըրին և նոր վարժարանի մը հիմերը դրին. Ձմեռելոյն համար դիմեցին Պատրիարքարանի, որ ժամանակաւոր տուներ մը յանձնեց. սա ինչ ինչ նկատմամբք թանկ մը հասոյթ չը բերաւ.

Որովհետեւ առ ի չգոյէ վարժարանի ազգային մանկտին փողոց թողուլ գ...ծ չէր, աղջկանց վարժարանն յատկ... մանչերուն. իսկ առաջնոց համար ...ւս տուն մը վարձուեցաւ. Ներկայիս բաւ կարելւոյն կ'աշխատուի արդիւնաւոր ընել զայն.

Բայց միայն այս նիւթականով չը վերջանար. բարոյական ու հոգեւոր ցաւեր կան. Այո՛, եղան բարեկցիկ ծնողք ոմանք որ իբր թէ մի քանի օրուան յապաղումն առիթ համարելով իրենց դրամն ու զաւակն յանձնեցին բողոքականաց վարժարանի, ուր խեղճ տղայոց գլուխը կը ճաթի մինչեւ երեկոյ Ցովսէփ գեղեցիկի պատմութիւնն ուսումն ի բերան ընելով և մարմնոյ դաւաղանի հարուածոց տակ կը հեծէ կիւրակէ օրեր Հայոց եկեղեցին յաճախելուն համար.

Եւ այդ ծնողք որ ազգ. վարժարանի ակն յայտնի առաւելութիւնքն ինքնին կը խոստովանին՝ միամի՞տ կը համարին թէ անմիտ, երբ տակաւին կը շարունակեն զրկել բողոքականաց. Մանաւանդ ի՞նչ օրինակ դաստուի մ', որ իր կոչման բոլորովին անսար ժան ոք ըլլալուն տարակոյս չը թողուց իր վերջին մէկ արարքով.

Ահա իրողութիւնը. վերջին Ս. Մըրնընդեան տօնի առթիւ Արժ. Տ. Գէորգ հայրը տնօրէնէքի կ'երթայ կէ-կէ- (հաս կէ-կէ- կ'ըսեն անոնց որ թէ՛ եկեղեցի և թէ ժողովարան կը յաճախեն) ազգային մը տունն. Անդ կը հանդիպի բողոքականաց ուսուցիչ Պ. Ցակոբ Արսլանեանի, որ թէ՛ քահանային և թէ կատարած պաշտաման հանդէպ անպատկառ վարմանց մէջ գտնուելէ զատ կը յանդգնի մինչեւ իսկ անվայել խօսքեր արտասանել յիշեալ Արժ. Հօր դէմ, որ ամենափոքր առիթ մի իսկ տուած չէր.

Զայս իրողութիւն կը նշանակեմ մանաւորապէս, ոչ եթէ կրօնական փջուն խնդիրներ յարուցած լինելու, այլ թէ՛ մեր և թէ հայ բողոքական վարչութեանց ուշադրութիւնն հրաւիրելու համար, վասնզի այդ օրինակ դէպքեր կրնան ծանր հետեւանք ունենալ երբեմն.

Նաեւ վերյիշեալ կրկին պարագայք կրկին հետեւութեանց կ'առաջնորդեն, որովք գամ մ'եւս կը հաստատուի թէ բողոքականք կրօնական հաստատութիւններ կը բանան ոչ թէ բարեխնամ, այլ պարզապէս փրօփականտայի համար, և թէ ծայրայեղութիւնն ինչ աստիճանի կը հասցնեն որ դաստիարակ մը իսկ կ'անգիտէ պատկառ կալ հանդէպ մի կրօնական պաշտօնէի.

* *

Օրտուցի հայուն հոգեւոր ցաւն է կրօնափոխական դիպաց յաճախումն. Իրաւ է թէ կրօնափոխութիւն կը դիմեն անոնք միայն, որոց կամ նիւթական անձուկ է կամ միտքն. Առաջնոց համար ցաւիլ աւելորդ է. վասնզի աւելի շահաւոր պայմանց մէջ նոքա կրնան վերջին նորաստցն ևս ծախել. իսկ վերջնոց կորուստը ցաւալի է, վասնզի կարելի էր նոցա գաղափարոց շրջանակն ընդարձակել, գոնէ ի հոգեւորն.

Արդ՝ գոնէ առժամեայ քարոզչի մը պէտքն անհրաժեշտ է Օրտուի համար, ուր կեդրոնացուցած են ներկայիս իրենց բոլոր ուշադրութիւնն Սեւ ծովու եզերքը գործող միսիոնարական ընկերութիւնք.

Թաղ. խորհուրդն, որոյ գործունէութիւնը գնահատելի է, առ այս գրեց Տրապիզոնի գաւառ. վարչութեան, որ ինչպէս ամեն յարաբերական խնդրոց մէջ, պատասխանեց թէ չը ճանչնար զինքը. գիտէք ինչո՞ւ, որովհետեւ նորընտիր Պատ. փոխանորդ Գեր. Արսլանեան հայրն ընտրած է զայն երբ առաջնորդական փոխանորդի պաշտօնով առ կը գտնուէր.

Անշուշտ սոյն ցաւեր չը պիտի վրիպին Պատրիարքարանի ուշադրութենէն.

ԼՈՒՍԱՒՈՐ ՊԱՏՈՒՀԱՆԸ
(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Ամառուան սառսռիկ տաք գիշեր մ'էր, փոթորկալից և մութ, ոչ լուսին և ոչ աստղ կը փայլէին երկնից երեսը. Մեծամեծ ծառերով և խեղդիչ օդոյն մէջ փայլող երկկարգ կազերով շրջապատեալ մեծ պողոտայի մը վրայ՝ քանի մ'ուշ մնացողներ դանդաղօրէն կ'երթային կորսուելու գիւղոյն առանձնութեան մէջ.

Լուտովիք՝ կիզիչ տաքէն, աշխատութենէն՝ և իր կանդեղին բոլորտիքը թըրթռող միջատներէն նեղուելով իր աշխատութեան թիկնաթոռէն ելաւ, խղճալի ակնարկ մը ձգելով իր գրութեան վրայ՝ զոր չէր աւարտած—և գրած էր առանց հաճոյքի, գրեթէ ակամայ, և շատ կտորներ աւրած և սրբագրած—և բոլորովին սիրտը սեղմուած, կազը մարեց, իր բնակած չորրորդ յարկէն վար իջաւ, և ամայի ծառուղին մտնելով՝ իր տան դէմ գտնուող փոքրիկ գարեջրատան փողոցին վրայ դրուած սեղանի մը առջեւ նստաւ.

Հեղձուցիչ գիշեր. Շապիկին թեւերը վեր սոտտած և հաստ հողաթափներ հագած սպասաւոր մը իրեն գարեջրով լի գաւաթ մը բերաւ, որուն հատէն մարդուն քիթը կ'ելնէր. այդ տեղ ալ իր տունէն աւելի զով չէր, և եթէ երբեք թեթեւ հով մը ելլէր, հիւանդի մը շունչին նման տաք էր. Լուտովիք վայրկեան մը մտածեց թէ՝ տունը կենալն աւելի լաւ պիտի ըլլար, և թերեւս անկողին մտնելը. «Բաղդալ իրաւունք ունի երբ կ'ըսէ մարդուս համար, «տունը միայն աւելի լաւ է», արաբական առածն ալ սուտ չէ «պառկիլը նստելէն լաւ է, և մեռնիլը պառկելէն». Մեռնի՞լ. Ցիրաւի այնպէս է. Առանց բաղդի յաջողութեան մարդուս կեանքը մաշուած չափ դառն է. Միթէ իր կեանքն ալ չէր նմաներ այն հանրակառքին՝ որ տասը վայրկեանն անգամ մը իր տան առջեւէն կ'անցնէր, գետնի փոշիները յոգս հանելով. Ինքն ալ իր հացն հանելու համար հանրակառքին ձիուն նման լրագրի մը պատգարակին լծուած չէ՞ր. Միթէ՞ աւելի նուազ աշխատութիւն է թղթեր մրոտելը քան թէ՝ կառք մը քաշելը. Ի՞նչ արհեստ բայ եւ ածական վաճառե՛լ. Լուտովիք երեսուն ութ տարեկան էր. Առաւօտուն ածիլուած ատեն տեսած էր թէ՝ իր քունքերուն մազերն սկսեր էին ճերմկիլ. Երիտասարդութիւն մըն էր որ կ'սկսէր անցնիլ. Իր յիշատակաց մէջ հեշտ և ախորժելի անցեալ մը չկար, և ինչպէս կ'ըսեն անգլիացիք. միայն խեղճ ամուրիի մը տխուր և ամօթալի սիրահարութիւններ, և, եթէ երբեմն իր սրտին մէջ կնոջ անուան յիշատակներ մնացած էին, անոնք ալ կը նմանէին պանդոկներու հայելիներու վրայ գրուած յիշատակարաններուն. Եւ արտասուելու չափ տրտմած, յիշեց իր անցեալ կենաց մէկ չարաշուք գիշերը, մենամարտութեան մը նախընթաց գիշերը՝ զոր անցուցած էր գիտուածական սիրուհւոյ մը քով, որ մինչեւ անգամ առաւօտուն չէր ուզած զինքն արթնցնել և համբուրել՝ մենամարտութեան երթալէ առաջ, և իրեն այնպէս կը թուէր թէ՝ իր քով պառկած կինն իրեն համար բոլորովին օտարական մըն էր.

Այսպէս վշտագին խորհրդածութեանց մէջ ընկղմած՝ Լուտովիք, մեքենաբար իր աջեւ կը նայէր, և երբ իր գարեջրի գաւաթը պարպելու համար գլուխը վեր առաւ, յանկարծ իր տան հինգերորդ յարկին՝ իր սենեկին ճիշդ վրայի սենեակին պատուհանէն լոյս մը տեսաւ.

Իր տանն՝ եւ նոյն իսկ այն փողոցը գտնուած տուներուն միակ պատուհանն էր այն՝ որ լոյս կար. Գիւղին մէջ մարդիկ կանուխ կը պառկին, և, ինչպէս որ նոյն գիշերը սաստիկ մութ էր այդքան բարձրութենէն երեւցած լոյս մ'իբր լուսաւոր լապտեր մը կ'երեւէր. Պատուհանը բաց էր, բայց գոցուած ճերմակ վարագոյրով մը զոր թեթեւ հով մը կարող էր շարժել.

—Արդեօք ո՞վ կը բնակի հոն, ըսաւ ինքնիրեն Լուտովիք.

Նոյն միջոցին ինքզինքն յոյժ տխուր, լքեալ եւ առանձինն զգաց, եւ լուսաւոր պատուհանն ալ այնքան մեղմիկ լոյս մը կուտար, որ Լուտովիք՝ երեւակայութեան հեգնական քմահաճոյքէ մը մղուել, վայրկեան մը կարծեց թէ՝ երջանիկ էակներ կը բնակէին հոն.—Իրմէ աւելի երջանիկ.—Անոնք՝ որ ձանձրոյթէ եւ տրտմութենէ ստիպուած են հեռանալ իրենց բնակարանէն՝ գիշերային շրջագայութեամբ մը շատ անգամ իրենց կենաց տաղտուկը փարատելու համար, լաւ կը ճանչնան այդ տպաւորութիւնն. Այդ մարդոց ո՞րը մութին մէջ տեսնելով լուսաւոր պատուհան մը չ'պիտի կրկնէ—Այդ սենեկին բնակիչք երջանիկ պարտին ըլլալ. Ինչ որ ամէն բանէ լքեալ մութին մէջէն տեսակ մը սըրտաշարժ նախանձով՝ յուսահատի մը նըման՝ դիտելով այդ լոյսը՝ չ'պիտի յուսայ գտնել մեղմաղձային մխիթարութիւն եւ նոր կեանքի մը սկզբնաւորութիւնն.

* *

—Ո՞վ կը բնակի հոն, կը խորհրդածէր ինքնիրեն Լուտովիք. Արդեօք ո՞վ է մինչեւ այս ժամանակ արթուն կեցողը.

Թերեւս իրեն նման աշխատող մը, գըրագէտ մը կամ բանաստեղծ մ'էր. Միթէ երբեմն սանդղին վրայ չ'է՞ր ողջունէր՝ տժգոյն և աղքատիկ զգեստներ հագած երիտասարդ մ'որ ձեռքն միշտ գիրք մ'ունէր. Այո, հասկցայ, այն է, կ'ըսէր. կ'երեւի թէ առաւօտուն իր գիտցած լատիներէնէն դաս մը տուած ըլլալու է, որ փոխարէն իրեն պէտք եղած հարիւր սուն ալ ձեռք ձգած, եւ, այժմ իր ժամանակին մնացած մասը բանաստեղծութեան եւ արուեստի տուած է. Աղքատ է նա, յոյժ աղքատ, բայց եւ այնպէս շուշանի մը նման մաքուր եւ հպարտ. անաղարտ պահած է իր երեւակայութիւնն ու երիտասարդութիւնն, եւ երբ, հակառակ իր մաշած զգեստներուն աչքերուն մէջ ... խնդալով իրեն նայի, կոյսի մը նըման աչքերը կը խոնարհեցնէ, այն թաւշեայ արտեւանունքով խորունկ աչքերը՝ որք ապագայ Պէտրարքի մը վերապահուած են.

Իրաւ է թէ՝ փառքը կը սիրէ, բայց կ'ուզէ ստանալ զայն յօրինելով ընտիր հեղինակութիւն մ'ուր մէկէն երեւի իր հոգւոյ ամբողջ անկեղծութիւնը, կը յարգէ նա իր գրիչն՝ ինչպէս ասպետ մ'իր սուրն, եւ աւելի լաւ կը համարի անօթութենէ մեռնիլ քան թէ՝ ստորին գըրագէտ մ'ըլլալ եւ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ խմբագրատանց սենեակներուն մէջ սիկառի ծայրեր ձգել. Անշուշտ կ'ապրի այդ ազնիւ տղան, բայց բանաստեղծներուն համար կեանքն ի՞նչ բանի կը ծառայէ, եթէ ոչ իրենց երեւակայութիւնն սպառնելու եւ ոչնչացնելու. Կարծեմ այս վայրկեանիս իր առաջին քերթուածը կը գրէ, եւ այնպիսի քերթուած մը որ մէկ անգամ կը գրուի, և կը պարզէ դիւթիչ դրախտ մը, անիրականալի դրախտ մ'ուր թռչունք անուշաբոյր են, ծաղիկները թևեր ունին, կանայք աստղերու նըման անարատ եւ փափուկ են, ուր մարդըս միայն երազով եւ զգացմամբ կ'ապրի, եւ, ի վերջոյ, երբ օր մ'իր այդ քերթուածները սովորական դառնան, անոնք՝ որ այս քերթուածները կարդալով եւ երգելով արբեցած էին, պիտի տխրին շուայտութեան մը հետեւեալ օրուան նման, եւ դառն ցաւով մը պիտի պաշտպանեն մըտածելով թէ՝ կեանքն իրենց կարծածին չափ գեղեցիկ չ'է.

Բայց, մինչեւ այսօր այդ քերթուածներն իրեն պահած է, եւ իր երեւակայութեան համեմատ շատ բարձր կը գնահատէ զանոնք. Ի՞նչ կ'ընէ արդեօք այս ժամուս. Միթէ անկողին մտած է գիշերուան մէկ մասը կարդալով անցնելու համար. միթէ իր գրակալը անկողնոյն մօտ քաշած եւ վրան հարիւր անգամ կարդացած իր սիրելի գրքերէն մին դըրած է, ուր՝ իր թարմ եւ կարող երեւակայութեանն առջեւ անհուն հորիզոններ կը բացուին. Ո՛չ, շատ հաւանական է որ բոլոր գիշեր աշխատած ըլլայ եւ իր քերթուածներուն լաւագոյն կտորներէն մէկ քանին գրած, եւ յետոյ, աշխատութենէն յոգնած՝ իր մեծ թիկնաթոռին վրայ ինկած է, իր դեռատի եւ սիրուն գլուխն ուսոյ վրայ հակած, աչքերը գոցուած է, եւ գրիչը ձեռքէն ինկած. բայց, քունին մէջ ալ, միշտ իր սիրած տողերը կը տեսնէ եւ կ'երազէ թէ՝ Մուսայն մօտ է իրմէն,—Մուսայն՝ որ իրեն համար գոյութիւն ունի—եւ հրեշտակային մօր մը նման՝ իր թիկնաթոռին յենարանին կըռթնած՝ ժպտելով կը դիտէ անոր քնանալն, եւ երբեմն ալ անոր մազերն թեթեւ ձեռքով վեր ընելով՝ ճակտին վրայ երկար համբոյր մը կը դրոշմէ.

* *

—Արդեօք ո՞վ կը բնակի հոն, կը շարունակէր խորհրդածել Լուտովիք, որ միշտ պաշարեալ էր այդ լուսաւոր պատուհանին խորհրդաւոր հրապոյրէն, որոյ վրայ տարբեր տարբեր կարծիքներ ունէր.

Տարփաւորներ բնակելու են հոն, կը մտածէր. Այո, տարփաւորներ են որք՝ աշխարհիս մէջ միայն փոխադարձ եւ անսպառ փափաքներով կ'ապրին, եւ երբեք չեն տեսներ իրենց սառերներէն հեռուն՝ որ լուսնի լուսոյն մէջ միշտ իրենց մէկ քիչ մը առաջ կը քալէ.

Ո՛հ, դեռատի եւ սիրուն ամոլք. Անոնց այդ նոր սիրոյն առաջին քայլը պատահարար փողոցին ծայրէն սկսած լինելու է ինչպէս երեկոյ մը, պատահմամբ իրարու քով գտնուած են արուարձանի մէջ, տղայոց համար փայտէ ձիերը դարձնելու խաղը դիտելու միջոցին. Տարփուհին՝ յանկարծ տեսած է որ դեռատի ուսանողը խարտեաշ է, խարտեաշ եւ կարմիր շրթներով. տարփաւորն ալ մէկ վայրկեանին մէջ գտնուած է այդ թխագոյն աղջկան զուարթ աչքերուն, եւ իրենց ունեցած քաղաքական տարբերութիւններուն շնորհիւ երջանիկ եղած են. Այո, սիրահարութիւնը գարունէն եւ ծաղկանց ամիսէն կ'սկսի. բայց իրենք այն տարիքին մէջն են ուր փոզը՝ միշտ բաց է, եւ իրենց սենեակը համբոյրներու վանդակի փոխուած է.

Ըստ ամենայն հաւանականութեան արտաքոյ կարգի բան մը եղած ըլլալու է որ այս գիշեր իրենց սենեակը լոյս վառած են—սէրը սովորաբար երկար եւ մութ գիշերներ կ'ուզէ—կանուխ կը պառկին եւ ուշ կ'երազին.

Կարելի է որ տարփաւորն այս գիշեր հոն եղած չըլլայ, եւ իր ծեր ծնողաց գացած ըլլայ ճաշելու. բայց գացած միջոցին, տարփուհին իր վզի մեծ թաշկինակն անոր վզին փաթթած է, որպէս զի ճամբան գացած ատեն, անոր հոտն առնելով զինքը չմոռնայ. Անշուշտ, քիչ մ'առաջ, փոքրիկ սեղանի մը վրայ իր ճաշիկն ըրած ատեն, ինքզինքն շատ երջանիկ զգացած է մինակ ըլլալով, անոր վրայ աւելի լաւ մտածելու համար, եւ մըտադրաց ու սիրամայ իր դանակին ծայրով սեղանին ծածկոցին վրայ իր տարփաւորին անունը գրած է. Արդեօք ո՞րչափ զօրավորից ժպիտով կ'երեւակայէ անոր քալելն եւ շարժուածքին ձեւն, եւ յիշելով զանոնք, կ'զգայ հեշտութիւն մ'որ իր հոգւոյն մէջ կը տարածուի.

Բայց սպասելով, սպասելով, հանուած եւ անկողին մտած լինելու է. Եւ այժմ, վառած մոմին քով կը քնանայ, իր թարմ դէմքը քակուած մազերուն մէջ ծփալով. բարակ մաշկինէ շապիկին մէջէն թեւն ամբողջութեամբ դուրս ելնելով իր սպիտակ եւ կլորիկ ուսը կ'երեւի. Քիչ մը վերջն երբ իր տարփաւորը կամացուկ մը սենեակ մտնէ, ուրախ պիտի ըլլայ անոր այսպէս քնանալը տեսնելով, անոր անկողնոյն մօտ պիտի նստի եւ ընդ երկար պիտի դիտէ զայն. Այն ատեն, տարփուհին երազական բնազդմամբ՝ գուշակելով տարփաւորին իր քովն ըլլալն՝ աչքերը պիտի բանայ,—Ո՛հ, քունէն արթնցող ... աչքեան մ'արթնունիքին բարախումը, կը նմանի աստղի մ'առաջին ցոլացման. եւ նա յիմարացեալ սիրով, պիտի գրկէ զայն, ուժգին սէրով զայն պիտի սեղմէ, եւ իր դէմքն անոր անուշահոտ կուրծքին մէջ պիտի պահպանէ.

* *

—Ո՞վ կրնայ եւս բնակիլ հոն, կը մըտածէր Լուտովիք, աչքերը միշտ յառած այդ լուսաւոր պատուհանին որ մութին մէջ կը ցոլար.

Ինչո՞ւ համար լաւ ընտանիք մը չըլլայ հոն, հանդերձ զաւակներով. Աչուն մը իր գեղեցիկ պառուղներով. Սակայն շատ հաւանօրէն կրնայ ըլլալ այսպիսի խոնարհ և համբերատար սրտեր, և երջանիկ՝ իրենց պարտականութեանց փոխադարձ կատարմամբ. նման այն ամուսնոց՝ որոց Լուտովիք կիրակի օրեր կը պատահէր այս նահապետական գիւղին մէջ. Մայրը՝ խարտեաշ, յոգնած եւ պարզ ու աժան շրջազգեստ մը հագած իր վերջին զաւակը փոքրիկ կառքի մը մէջ դրած կը տանի, եւ հայրն աջէկէ մազերով՝ բոլորովին հալածուած՝ իր դպրոցական տղուն ձեռքէն բռնած ըլլալուն վրայ. Կարելի՞ է այս տեսակ ընտանիք մ'եղած ըլլան այդ սենեակը բնակողները. այո՛, տարեկան չորս հարիւր Փրանք եկամուտ ունենան ապրելու, երկու զաւակով միատեղ, և շատ անգամ աղջի իրիկունէ առաւելցած պաղ մսի կտոր մը ըլլան իրենց ճաշը. և իրենց դպրոցական տղան ճաշասրահէ պառկի, տեսակ մը փոքրիկ քանաբէի վրայ որ բացուելով իբր անկողին կը ծառայէ. Ա՛հ, հապա այն վերջի ծնած փոքրիկին որուն բնաւ չ'էին սպասեր. խեղճ արարած, բայց եւ այնպէս, շատ սիրով ընդունած էին զինքն եւ որ իրենց փոքրիկ ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը կորսնցնել տուած է. Բարեբաղդաբար, հայրը ...ի մը քով հաշուակալութեան պաշտօն մը ստանձնած է, տարեկան վեց հարիւր Փրանք ռոճիկով որով ստիպուած է առաւօտեան ժամն ութին երթալ՝ իր ցորեկուան ճաշը միատեղ տանելով. Բայց եւ այնպէս այս փոքրիկէն ոչ ոք դժգոհ եղած է և ամենքն ալ առողջ վիճակ մը ունենալու են.

Իրենց մեծ տղան Լէօնն՝ որ հինգ տարեկան է, վերջի տարին երեք հատ մըրցանակ առած է. Է՛հ, ո՞րչափ հեշտ բան էր, երբ Լէօնը՝ տեսնելով իր հօր կարեկցող ակնարկներն որ իր ամուսնոյն վրայ կը դարձնէր, անոր գիշերային աշխատութիւնները դիտած պահելն, կը գոչէր «Մա՛յր, ալ կը բաւէ, գնա, պառկէ, այսօրուան համար այդչափը կը բաւէ». Բայց ինչո՞ւ համար հայրն ալ կանուխ չը պառկէր, քանի որ ստիպուած էր առաւօտները կանուխ ելնել և երթալ իր անտարակոյս գլուխը գտնուիլ. Ինչո՞ւ համար կնոջ մօտ այդչափ երկար ժամանակ նստէր. Ա՛հ, պատճառն այն էր որ Լէօնն՝ իր դասերը սորվելու համար կըրկնիչի մը պէտք ունէր.

Բայց հանդերձ անոնց այդ թշուառութեամբ, Լուտովիք կը նախանձէր անոնց վրայ. վասն զի անոնց ունեցած կեանքն՝ ինք չէր կրնար ունենալ, մինչեւ իսկ եթէ իր երակներուն ամբողջ արիւնը տար.

Ո՛րչափ երջանիկ բան էր իրեն համար տեսնել անոնց սեղանին շուրջը բոլորին և անձուր ապուրը խմելը.

* *

Յանկարծ անձրեւի խոշոր կաթիլներ սկսան թրջել սալայատակն և Լուտովիքին արմունկը դրած սեղանը. Փոթորիկ մ'եկած էր, և պէտք էր տուն մտնէր Լուտովիք.

Թէեւ տանը բաւական ուշ էր, սակայն իր դռնապանուհին դեռ արթուն էր, և իր թիկնաթոռին մէջ նստած իր զաւակները կը կարկտէր. Ի՞նչ բարեբախտութիւն, Լուտովիք պիտի կրնար հասկընալ թէ ո՞վ կար այդ լուսաւոր վարագոյրին ետին, որուն առջեւ այն գիշեր տխուր կերպով երեւակայած էր աղքատիկ աշխատաւորի սիրոյ և ընտանեկան երջանկութիւններ.

—Ո՞վ կը բնակի իմ սենեակիս վրայի սենեակը, հարցուց ծեր կնոջ. Ճիշդ իմ սենեակիս վրայի սենեակը... Եւ տանը մէջ միակ այն պատուհանն է որ լոյս կայ.

—Ա՜ս՞ղ, պարոն, ըսաւ դռնապանուհին, այն սենեակն այլ եւս մարդ չընակիր... Խեղճ ծերունի մը կար հոն, որ երկու ամսական կը պարտէր... տանտէրը չէր պահանջեր իր դրամն անոր վրայ գթալով... վասնզի եօթանասուն տարեկան էր եւ քանի մը օրէն անկելանոց պիտի մտնէր... Բայց յանկարծ ժամը չորսին ժամանակները մեռաւ... Առաջին յարկը բնակող կին մը հին լաթ մը տուաւ զայն պատելու համար, և որովհետեւ ծանօթ մէկը չունէր... Ա՛հ, Աստուած իմ, ոչ ոք ունէր աշխարհիս վրայ, եւ ոչ իսկ բարեկամ մը եւ ոչ ալ զինքն հսկող ազգական մը... եւ իր անկողնոյն քով մոմ մը վառեցի եւ այժմ որ դուրսն ուրիշ վարձուոր չ'մնաց, ամենքն ալ եկան, սենեակը պիտի երթամ եւ գիշերուան աղօթքս իր հոգւոյն համար պիտի ընեմ.

Թրգ.
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԳՈՓԷ — ՏԻԳՐԱՆ ԶՕՊԱՆԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԳԱՍՊԱՐ ԷՖԷՆՏԻԻ ԳՐԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Բաբը Ալի ճատտէսի Թիւ 25

ՄԱՆՐԱՎԷՊՔ ՏԱՃԿԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԷ

ՃԱՆԻԼ ՃԻՒԱՆԻ. Հեղինակ Էմիլ Զօլա, Թարգմանութիւն Մէհմէտ Բիւլէնտ Էֆէնտիի. Գին 60 փր.
ՃԻՎԱԼԼԸ ԳԻԶ. Հեղինակ Բալզագ Էֆ. 1 ղշ.
ՇԷՐԷՖ ՏԷՖԷՐՏԷ ԳՒՐ ՄԸ ԴԱՒՐ ԱՃԻՊԸ. Հեղինակ ... Էֆ. Գին 1 ղշ.
ԱՒՆԷՐԳԻԱ ՖԷՅԶ ...Ը. Հեղինակ Մէհմէտ Բիւլէնտ. Գին 1 ղրուշ.
Կը վաճառուի ամեն գրավաճառաց և լրագրավաճառաց քով. 35 1—2

ԱԶԴ

Ի Գումգաբու Շիրբէթի փողոցին մէջ գտնուած քարով շինուած մը ի վաճառ հանուած է չորս գրատներով, 22 սենեակներով եւ այլ գործիքներով. Դիմել Զլալեան Նուբարաւոնեան խան Թիւ 14, Մէտէթեան Գրիգոր աղայի. 293 12—12

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՍԱՆՍ ՏԸ ԲԱՅԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վըկայեալ Ամսդերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, Թիւ 80. Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, բաց ներառեալ. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները. 54

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միւպայիա օլունաճաղ նէֆթիչ ի...փի պին գըլըյ սատունըն չուպաթը րումինին եիրմի սէքիզինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն իխթայա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.
22 չուպաթ 1890 331
Նօ. 29 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Գաբանը տաղիգ փայրիգայի հիւմայունընա մէրպուտ օլուպ իւչ նիւզ այլ սէնէսի մարտըն իպթիտասընտան իթիպարէն սէնէյի մէրգումէ չուպաթըն նիհայէթինէ գատար պիր սէնէլիք օլարագ թաճթը զօնթրաթօյա ալընմաղ իւզրէ պէտէլը իճարը մէվզըլ միւզայետէյէ վազ օլունան տէօրթ պապ տիւքքեանըն իխթիհարընա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.
22 չուպաթ 1890 332
Նօ. 30 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիգամիյէ խարէճինտէ պուլունան ֆապրիգալար իչին միւպայա օլունաճագը էվվէլճէ իլան գըլընան երէյլի մատէն քէօմիւրինին իչպու չուպաթը րումինին եիրմի սէքիզինճի կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկի վէ իբթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իխթարընա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.
22 չուպաթ 1890 333
Նօ. 31 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սէլանիք Ֆըրգայի ասքէրիյէսինտէ պուլունան աստքիրի չահաէ հայվանաթը իչուն իւչ նիւզ այլթը սէնէսի զարֆընտա լիւզումը գատար ալընաճագ օթուզ նէֆսի գալէմ էչեասըն մուքթասլիչնին իչպու թարիխտէն իթիպարէն օն կիւն խիթամընա գատար միւնագասալարը իճրա օլունաճաղընտան իխթայա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.
22 չուպաթ 1890 334
Նօ. 32 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ալ երլարըը քէպիր տիւյմէ, կրօսա պին իքի եիւզ սէքսէն.
Պէչ եիւզ եարտալը մագարա իբլիկի, կրօսա էլլի.
Սիեահ չափրաղ չիֆթ էլլի պին.
Բանթալօն բուլը, տաքըմ եիւզ օն պին.
Սիեահ գայթան, մէթրօ պին իքի եիւզ պուչուք.
Ալ երլարըը սաղիր տիւյմէ, կրօսա եէտի եիւզ դըրդ սէքիզ.
Սարը քէպիր չաբրաղ չիֆթ օն պին.
Զաքէթ բուլը, տաքըմ պին տէօրթ պին.
Գըրմըզը գայթան, մէթրօ իքի եիւզ օն պէչ պին.
Բէեազ թօքճէ վէ սիւվարի սէթրէ տիւյմէսի, կրօսա եէտի եիւզ օն տէօրթ սարը էլլի սէքիզ պէյազ.
Տէօրթիւնճի օրտունուն հիւմայուն թէրզիխանէսի իչուն մէվգըլ միւնագասայա գօնըլան պալատա մըռագամ օն գալէմ էչեանըն իչպու թարիխտէն իթիպարէն օն կիւն խիթամընա գատար միւնագասալարը իճրա օլունաճաղընտան իխթայա թալիպ օլանլարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.
22 չուպաթ 1890 335
Նօ. 33 1—3

ԹԵՐԱԳԳԸՅԷ

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ դրանց, պատուհաններու փեղկերու, կաղնիէ ... տախտակամածներու, ...ներու եւ այլ ատաղձակործական շինութեանց

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ

ՈՍԿԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՊԵՇԻՔԹԱՇ, ԱՔԻՔԵԹ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 21, 22, 23

Այս գործարանի մէջ կը պատրաստուին կակուղ ու կարծր չոր փայտերէ ամեն տեսակ շինութիւնք թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ. Նոյնպէս զօրանոցներու, հիւանդանոցներու, վարժարանաց և խանութներու ներքին ու արտաքին ատաղձեայ ամեն տեսակ զարդարանքներն, ինչպէս նաեւ մեքենայով կատարուելիք ամեն տեսակ ատաղձեայ գործեր. Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք եւս կ'ընդունուին.

Այս գործարան կը պատրաստէ նաեւ սատափէ, ... և քանդակեալ զարդու կարասիներ, շարժուն ...ներ, բարձրաւոր մեծ սանդուխներ և մեծ փայտի դռներ.

Սոյն գործարանը դիմողք մեծապէս գոհ պիտի ըլլան, որովհետեւ յիշեալ գործարանը մեքենաներու շնորհիւ մեծ դիւրութիւններ ունի.

ԱՐԱԳ, ԱԺԱՆ, ԽՆԱՄՈՎ ԳՈՐԾ 319

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1.000,000 — „ՖԻՆԻՔՍ„ — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրը Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

Ֆինիքս ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16.000.000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5.604.722
Տարեկան հասոյթ » » »	»	12.773.779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մեծ երամոցներ և անակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՑՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 6.250.000 — Պահեստի դրամ Ֆրանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած Թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 Ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Ֆօռւկիատիս խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Տեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԹԻՒ 19 ՇԱՐ — ԿՈԶՄՈՍ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ — ԿՕՇԿԱԿԱՐ

Նուրր Օսմանիէ մզկիթի դիմաց, չուկային դուռը թիւ 19, և դարձեալ նոյն փողոցին մէջ ուրիշ մի վերոք իւր մաճամէլքն թիւ 5։

Պատիւ ունիմք ծանուցանել, մեր յարգոյ յաճախորդաց թէ թող չխաբուին, ներկայիս [illegible] կօշկակարաց ամեն բրած ծանուցումներէն՝ որ կօշկաց աժան վաճառումը կը յայտարարեն. պէտք է գիտնալ թէ երբէք և ոչ մի արհեստաւոր արժէքաւոր լաւ ապրանք մը, չկրնար վաճառել իւր արժէքէն պակաս, և ոչ մի պարագայի մէջ, ուստի երբ մեր պատուարժան յաճախորդք, աժան կօշիկ գնել կ'ուզեն մենք ևս կրնանք նոյն վաճառած մեկնոյն գներով, մեկնոյն ֆրանսական ապրանքներէ կօշիկ վերածել, և վաճառել առ միայն գեղեցկանալով բուն թերթական առածին թէ, «Էժ ուփէքեան քէնտի փիրասր իլէն» ուստի թող չխաբուին, և ո'չ մէկը թէ Օսմ. ոսկին 95 ղրուշի կրնամ գնել, վասն զի նա միայն 108 և երբեմն ալ բան մը աւելի կ'արժէ. վերստ փաստ մ'ալ առ է թէ՝ մինչեւ ֆրանսական ընտիր ապրանքներ 1 կամ 2 և կամ 5 առ 100 յաւելում գտած են՝ ինչպէ՞ս չինուած 20 առ 100 զեղչով կը ծախուի՝ երր նոյն բան տառջնոյն լաւ պատրաստուած լինի. [illegible] մէջ որոնք որ չուզեն հաւատ ընծայել, իրր փորձ թող գնեն մէկ մէկ զոյգ և համեմատել գնոյ, գնահատեն ընտիր ապրանաց ճշմարիտ արժէքն և քաջալերեն ճշմարիտ և բանիմաց արհեստաւորներն։

Ձեզ կրնար ուրանալ թէ՝ աւելի 10—15 տարի յառաջ Հայոց մէջ երեւելի և արհեստաւոր կօշկակար մը չկար մինչեւ այսօր, հրապարակի վրայ կան հայ կօշկակարներ, որք պանծանօք կրնամ ըսել թէ գերազանցած են օտար ազգի կօշկակարներն, ևս մանաւանդ Յոյներն որոնց յառաջացած կը համարուէր նոյն արհեստի՝ ուստի կը հրաւիրեմ հայ երիտասարդութիւնը անիարկ մը նետել կօշկակարաց դասուն վրայ և փորձով հաստատել թէ հայ կօշկակարք կրնան մրցիլ յունաց հետ, և յետ խնամատարելոյ ջանալ քաջալերել իւր ազգի արհեստաւորներն, որպէսզի ասոր ևս ուխտաւորն աւելի ևս ծաղկեցնել արհեստն, և նոր արհեստի գիմաց երիտասարդաց կենդանի օրպարներ ըլլան։ Վաճառատանս մէջ կան, և կը պատրաստուին արանց և կանանց համար ամեն տեսակ կօշիկներ չափաւոր գներով։ 313 3—13

ՀԷՐՄԱՆԵԿԱՆ ՕԾԱՆԵԼԻՔ

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ, ՍԻՐՏ ԹԵՐԹ ...

Ընդամենն մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանիւթներէ և բազմաթիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելուն ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խիղճն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սպառնի գրգռիչ յատկութիւնները զը հանդարտեցնէ։ Ընծա կ'ընէ մորթի սևութը, երեսի և ձեռքի ցաները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բծաւորութիւն և բծաւորութիւնք։ Ու աս ամեն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Soutnampton Row). Նոյն գնե Բարիզ ու Նիւ Եօրք։ Աշխաճառուի ամեն փնիհչներու, անոյշ խեղագործներու և անգղիական գեղազործներու քով։

Գըհ. վաճառողն ... Դօլմապէհչէ ... 435 Մեծ փողոց, ... Ղալաթիա, Աւստրիական Փոստատան 93 և 97. Պէրիւքեան ... թիւ 77 ... 81 ... և 138 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրի քով ... թիւ 398։ 16

HUILE DE HOGG

ՄՕՐՈՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքառաջ Յեր հիւանդութիւն, Հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքիւն, սպիտակ գայտան, ընդհանուր տկարութիւն եւայլն. Նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ գիւրաւ կը խմուի։

Օգուտնալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահասիրական նպատակներով բնական իւղերուն տեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշբանի չեն ծառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն գրգռելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկի անունը և Բարիզի բժշկական ճեմարանին բժմնական գործոյ գլուխ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշին Ճշգաւ Թիւղթին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մօրիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ... ընելու։ Hogg ... ընելու։

ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԻՒՂԻՆ ԱՆՀԱՄԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. — Պերպէրեան ... Ֆ. Տ... Պոլիս 83

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

211 · Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունիմ ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՝ արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին կալոշ	ղրշ	95
Պոթին	»	67
Մոյկ	»	150
Սկարբին	»	52
Պալատական կալոշ	ղրշ	45
Կանանց մաւճակ	»	40
Կանանց սկարբին	»	45

Ինչպէս յաճախ կը տեսնուի զանազան ծանուցմանց մէջ, մեր արհեստակիցք ոմանք, ասոր են, երբ ապրանք մը աժան կը ծախուի, ըսել յաճախորդաց թէ, չինուածքին մէջ թերութիւն կայ. մեր Արգոյ յաճախորդք, կրնան վկայել թէ մենք աժան և թէ լաւ պատրաստուած զոյգերիկան կօշիկներ կը վաճառենք, և կրնանք վաճառել. վասն զի մենք նախնական նիւթն, ուղղակի Գաղղիայէն բերել կուտանք, և ո՛չ թէ Մերճանէն կը գնենք այլոց նման. մենք ապրանքը գնած ատեն կը չահինք և ոչ թէ վաճառած, հետեւաբար հասարակութիւնն զգուշացնելու համար այլ ընդ այլոյ հրատարակութիւններէ, կը հրաւիրենք վերստին գալ, անձամբ ստուգել, և չահագիտական սարքութեանց չզոհուիլ։ 291 2—20

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

61, ՌԷՊԻՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ՏՐՈՒԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
80.000.000 Ֆրանք	1.500.000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է, իւր նպատակն է որոշեալ ժամանակի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս չափական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, կրաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխատուութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, ... համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, և մի բան այն ամեն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 42

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս ... վարսի ... փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց որ ... է նիւթ ... գործածութեան կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ՍԱՏԱՐԻՆԱԼ ՍԵՒԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն ուշագիր դիտողն ի գերև հանել։ Կը կանգնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, Թեփը կ'անհետացնէ և նոր այժ կուտայ մազերին մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն գնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած բամպակով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը ... Բոլոր մազերը մէկ ... երկու գործածութեան պէտք ... համար մէկ անգամ ... գործածել ... աւելի թելա կ'ըլլայ։ ... որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, ... տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթը անգամ մը հեղուկէն գործածել ... Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ ... կամ ետքը։ Բնականաբար վերջին ... կ ... է առ ի զգուշութիւն։

ՄԱՆ. ՆՇԷ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուիր ... ուլալու է քիչ մը ալքոլով, ... ծախ ... մը, և ուզուած ազդեցութիւն ... անմիջապէս։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՂ (?) — ԿՆՃՈՒԹԵՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԼՐՄՈՒՆՏ ՖԻՐՈՒՍԱՆՈ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահճաճեացին քով, կայարան Ղալաթիա-Տէյլէի Թրամուէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

THÉ ÉCONOMIQUE — ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ — MARQUE DÉPOSÉE

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԺՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ փառանիբու մէջ և թէ յատոխ խիստ շատ յաճախորդներ գտնւ բրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

ՄԱԳԴՈՆ ԿԻՍՀԻՓԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼՄԻԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հազերու, խաչափողի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մագդոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 47

ԽԼՈՒԹԻՒՆ

Եւ բզզիւնք գլխու մէջ։ Միջոց իւր տան մէջ բուժելու զայն, առանց ընդհատելու իւր պարապմունքն։ 30 սանդիմ զրկելով կ'առացուի 132 երեսով պատկերազարդ տետրակ մը։ Դիմել առ 18

M. Nicholson, 4, rue Drouot, Paris

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՓԼԸՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս հրջազգեստներ, բոռւշներ, օծութի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՝ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիեննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ, Նոյնպէս Անգլիական, Իտալիական և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ ևս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնաբարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ասոր կը ետ կը տրուի ղրկելով փոխադրութեան ծախքը։ 101

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ԹԷՔԻՒՌ

Տ...

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ԵՂԲԱՐՑ քով տասն և հինգ տարուան աշխատութենէ և փորձառութենէ յետոյ, Բերայի Մեծ փողոցին մէջ ի թիւ 301 Տըմիլիկի Վաճառատան վերեւ հաստատած ենք Լուսանկարչատուն մը Թէքիւռ անուամբ։ Այս լուսանկարչատուն արդի գիտութեան բոլոր կատարելագործութիւնները պիտի ունենայ։ Աշխատութիւնք փութով յառաջ կը տա ւին։

Լուսանկարչական արուեստին էջ մեր երկար փորձառութիւնը, հաւ ակութեան մեզ շնորհելիք վստահութեան արժանի երեւելու մեր հաստատ կամքին միացած, քաջալերական ապագայ մը ցոյց կուտայ մեզ։

Ուստի չենք տարակուսիր, Տ..., թէ մեր կարողութիւնը փորձելէ յետոյ, պիտի յանձիք մեզ շնորհել ձեր յաճախորդութիւնը։

Ընդունեցէք եայլն,

ՊՕՂՈՍ ԹԱՐԽՈՒՆԵԱՆ

50—75 ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ԱՐՍԷՆԵԱՆ

654 ԱԼԵՔՍ ԳԱՎՃԵԱՆ

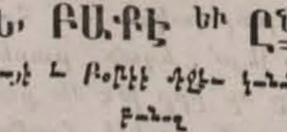

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայէ և Բարիզէ ճամբով Կոստանդնուպոլիս

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ատրար որ մարտ 5ին Մարսիլիայէն և մարտ 12ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արփնէ որ պիտի մեկնի մարտ 18ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք

Բ. » 220 »

Ուղեւորաց և ապրանաց փոխադրութեան

Նաւաղնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՄՈԹԷ ԲՐԳՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւէթ

371 Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ